

Tiia Nieminen

Digitaalisen työvälineen sisällön kehittäminen tietun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Toimintaterapeutti YAMK

Kuntoutuksen tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

9.5.2024

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Tiia Nieminen
Otsikko:	Digitaalisen työvälineen sisällön kehittäminen tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi
Sivumäärä:	41 sivua + 9 liitettä
Aika:	9.5.2024
Tutkinto:	Toimintaterapeutti YAMK
Tutkinto-ohjelma:	Kuntoutuksen tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Yliopettaja Pekka Paalasmaa Lehtori Nea Vänskä

Tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena oli kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Toimintaympäristönä toimi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluiden palvelutuotannon tuettu asuminen rajautuen Espoon alueelle. Tiedontuottajina toimi tuetun asumisen asiakkaita ja ammattilaisia.

Tutkimuksellisen kehittämistyön lähestymistapana toimi toimintatutkimuksellinen lähestymistapa. Aineisto kerättiin laadullisilla menetelmillä kahdessa eri vaiheessa. Menetelminä toimivat tuetun asumisen asiakkaiden teemahaastattelut ja ammattilaisten ryhmäkeskustelu yhteiskehittelymenetelmin. Aineiston analyysi toteutui aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä.

Tutkimuksellisen kehittämistyön tulosten mukaan digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöitä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi ovat saavutettavuus, reaaliaikaisuus sekä arjen rytmin ja toimintojen vahvistus. Saavutettavuuden keskeisinä tekijöinä toimivat monikanavaisuus, eri kielten huomioiminen ja selkeys. Reaaliaikaisuus sisältää monikanavaisen etäkontaktimahdollisuuden sekä palveluiden yhteensovittamisen ja hallinnan. Reaaliaikaisuus mahdollistaa myös rahakäytön hallintaa, vapaa-ajan toiminnan suunnittelua ja toteuttamista sekä arjen rytmin ja toimintojen vahvistamista. Arjen rytmin ja toimintojen vahvistumisessa korostuu yksilöllisesti räätälöitävissä olevat vaihteittain etenevät sisällöt. Tärkeänä nähdään muistutukset sekä mahdollisuus kuitata tehtävä tehdyksi. Tulosten mukaan tarpeen olisi digitaalinen viikkokalenteri/kalenteri, joka olisi yksilöllisesti sovellettavissa käyttäjän tarpeiden mukaisesti. Digitaalinen kalenteri sisältäisi paljon ominaisuuksia, joista käyttäjä voisi valikoida itselleen merkitykselliset. Myös tavoitteellisuus ja mahdollisuus palkintoon suoritetusta tehtävästä kuuluvat sisältöön.

Työn tuotoksena muodostettu kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi on hyödynnettävissä asiakaslähtöisten digitaalisten työvälineiden sisältöjen kehittämisessä toimijuuden vahvistumiseksi. Tutkimuksellisen kehittämistyön perusteella tarvitaan lisää tutkimuksia digitaalisten sisältöjen vaikuttavuudesta asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Jatkokehittämistarpeena nousee esiin digitaalisen työvälineen sisällön monialaisen yhteiskehittelyn tarve digitaalisia sisältöjä kehittävien toimijoiden, digitaalista sisältöä käyttävien henkilöiden ja ammattilaisten kesken. Tällaisen digitaalisen sisällön hyödyntäminen olisi mahdollista mm. asumisessa, kuntoutuksessa, työhönvalmennuksessa sekä erityisammattioppilaitoksissa asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Avainsanat: Digitaalisen työvälineen sisältö, toimijuuden vahvistuminen, tuettu asuminen

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Tiia Nieminen
Title: Developing Digital Tool Content to Empower Supported Housing Clients
Number of Pages: 41 pages + 9 appendices
Date: 9 May 2024

Degree: Master of Health Care
Degree Programme: Rehabilitation
Instructor(s): Pekka Paalasmaa, Principal Lecturer
Nea Vänskä, Senior Lecturer

The purpose of the study was to develop the content of a digital tool to empower supported housing clients. The operating environment was supported housing in the disability services of the Western Uusimaa wellbeing county. The data were collected from five clients of supported housing and seven professionals.

The approach in this research-based development work was based on action research approach. The data were collected using qualitative data collection methods in two different phases. The methods of data collection included a thematic interview of supported housing clients and a group discussion of professionals using co-creation methods. The analysis of the data was carried out using a content analysis approach.

According to the results, accessibility, real timeliness and reinforcement of everyday rhythm and activities are the core factors of the digital tool content for strengthening the agency of supported housing clients. The key elements of accessibility of the digital tool are multichannel accessibility, language sensitivity and clarity. Real-time content of the digital tool includes multichannel remote access, coordination and management of services. Real-timeliness also enables money management, planning and implementation of leisure activities and the consolidation of daily rhythms and activities. The content of the digital tool for strengthening the rhythm and activities of daily life will be based on step-by-step content that can be customised and built upon. Reminders are seen as important, as well as the possibility to acknowledge the completion of a task. Another feature could be a digital weekly calendar/calendar, which would be customisable according to the user's needs. The digital calendar would contain many features from which the user could select the ones that are relevant to him/her. The content would also goal-orientation and the possibility of a reward for completing a task.

The study results on the core elements of digital tool content for empowerment of supported housing clients can be used in the development of client-oriented digital tool content for empowerment. Further research on the effectiveness of digital content to empowering clients is needed, based on the research development work. The need for cross-sectoral co-development of digital tool content between clients, professionals and digital content developers emerges as a need for further development. Such digital content could be used in areas such as housing, rehabilitation, work coaching and specialised vocational schools to empower clients agency.

Keywords: content of the digital tool, strengthening agency, supported housing

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistuminen	3
2.1	Toimijuuden ulottuvuuksia	3
2.2	Digitaalisten työvälineiden sisältöjä tuetun asumisen kontekstissa	5
2.3	Digitaalisten työvälineiden sisältöjä toimijuuden vahvistumiseksi	7
3	Toimintaympäristö	9
4	Tarkoitus, tavoite ja tuotos	10
5	Menetelmälliset ratkaisut	11
5.1	Tutkimuksellinen lähestymistapa	11
5.2	Tutkimuksellisen kehittämistyön eteneminen	13
5.3	Tiedontuottajien valinta ja kuvaus	14
5.4	Aineistonkeruun toteutuminen	15
5.5	Aineiston analysointi	18
6	Tuloksena digitaalisessa työvälineessä tarvittava sisältö tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi	19
6.1	Tuetun asumisen asiakkaiden tarpeita toimijuuden vahvistumiseksi	19
6.2	Digitaalisen työvälineen sisältö toimijuuden vahvistumiseksi tuetun asumisen asiakkaiden näkökulmasta	21
6.3	Digitaalisen työvälineen sisältö tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi	23
6.4	Digitaalisen työvälineen sisältö tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta vastaamaan asiakkaiden esiin tuomiin tarpeisiin	26
7	Kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi	28
8	Pohdinta	31
8.1	Tulosten tarkastelua	31
8.2	Kehittämistyön menetelmällisten ratkaisujen ja toteutuksen arviointi	34
8.3	Eettiset kysymykset ja luotettavuus	37
8.4	Hyödynnettävyys ja jatkokehittämisideat	39
	Lähteet	42
	Liitteet	

- Liite 1. Kutsu asiakkaille
- Liite 2. Tiedote tutkimuksesta asiakkaille
- Liite 3. Suostumusasiakirjat
- Liite 4. Kutsu ammattilaisille
- Liite 5. Tiedote tutkimuksesta ammattilaisille
- Liite 6. Teemahaastattelurunko
- Liite 7. Ryhmäkeskustelu yhteiskehittelymenetelmin
- Liite 8. Alustava analyysi yhteiskehittelyyn
- Liite 9. Näyte aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä

1 Johdanto

Tuettu asuminen on tulevaisuuden palvelu. Jokaisella ihmisellä on oikeus asua omassa kodissa saaden tarvitsemansa palvelut kotiin tuotuna. Tuen tarpeen ollessa suurempi tulee asuminen järjestää palveluasumisena. Tuettua asumista järjestetään sosiaalihuoltolain perusteella henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. (Vammaispalvelujen käsikirja 2023a.) Vammaisten henkilöiden asumisen ratkaisujen perustana toimii oikeus osallisuuteen ja tavanomaiseen elämään asunnossa, joka sijaitsee tavallisella asuinalueella helposti saavutettavien kulkuyhteyksien- ja lähipalvelujen äärellä (Espoon kaupunki).

Digiteknologia on myös tämän päivän palvelua. Digiteknologialla tarkoitetaan apuvälineitä, applikaatioita tai laitteita, joissa liikkuu data. Hyvinvointialalla erilaisten digiteknologisten ratkaisujen avulla yksilöiden toimijuutta omassa arjessa, on tuettu jo pidemmän aikaa esimerkiksi erilaisten turvahälyttimien avulla. Digiteknologian kehitys on tällä hetkellä suurta. Asumisen tukemiseen näitä ratkaisuja on kehitetty kasvavalla vauhdilla ja koronapandemia on vauhdittanut kehitystä entisestään. Tästä huolimatta näiden kotoa asumista tukevien sovellusten ja laitteiden käyttöönotto sekä toimintatapojen uudistaminen etenee hitaasti. (Hagström, Karhinen & Kokko 2020.)

Toimijuudella puolestaan kuvataan ihmisen toimintaa suhteessa tilanteisiin, ympäristöihin ja rakenteisiin. Toimijuuden vahvistuminen edellyttää ymmärrystä siitä, että meistä jokainen voi omalla toiminnalla saada aikaan haluamaansa muutosta. Toimijuuden vahvistuminen onkin keskeinen kuntoutumisen käsite, jonka keskiössä on kuntoutujan toimijuuden vahvistuminen hänen valintojen ja muutospyrkimysten mukaisesti. (Henriksson, ym. 2018: 129-130.) Toimijuus voidaankin nähdä ilmiönä, jonka vahvistumista tavoitellaan liittyen ihmisen mahdollisuuksiin rakentaa omaa identiteettiä, osallistua itseä koskevaan päätöksentekoon sekä vaikuttaa omaan arkeen ja elämäntapaan (Reunanen 2017: 19).

Yhteiskunnan näkökulmasta digitaalisten ratkaisujen kehittäminen toimijuuden vahvistumiseksi on hyvin ajankohtaista ja tarkoituksenmukaista. Edellisen hallituksen hallitusohjelmassa yhtenä tavoitteena oli hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Vammaisten henkilöiden kohdalla esiin nousi oikea-aikaisuuden ja yksilöllisten palvelutarpeiden huomioiminen. Vammaispalvelulain uudistamisella pyrittiin vastaamaan vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempaan huomioon ottamiseen.

(Valtioneuvosto 2019: 144-145.) Nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa yhtenä tavoitteena on tiedon, teknologian ja digitaalisten palveluiden hyödyntäminen saatavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia halutaan lisätä kuten myös valinnanvapautta. Hallituksen tavoitteena on edistää toimintamalleja kuten digitaalisia palveluja, asiakkaan luokse vietyjä - ja liikkuvia palveluja. Vammaisten henkilöiden kohdalla päätöksenteossa ja arjen toimivuuteen liittyvien palveluiden suunnittelussa kunnioitetaan itsemääräämis- ja ihmisoikeuksia sekä yhdenvertaisuutta koko elämänkaaren ajan. Tavoitteena on kiinnittää huomiota osallisuuteen ja kuulemiseen. Asu- ja palveluiden valikoimaa monipuolistetaan vastaamaan vammaisten henkilöiden yksilöllisiin tarpeisiin. Tavoitteena on selvittää iäkkäiden henkilöiden palveluiden piirissä tehtyjen teknologian hyödyntämiseen liittyvien ratkaisujen soveltuvuutta vammais- ja palveluihin. (Valtioneuvosto 2023: 21-34.)

Hyvä esimerkki digitaalisista työvälineistä asumisen ratkaisussa ovat erilaiset etäpalvelut. Digitaaliset työvälineet mahdollistavat fyysisten käytien korvaamisen mm. videopuheluiden avulla. Näillä ratkaisuilla voidaan tukea yksilön toimijuutta ohjaamalla asiakasta erilaisissa toiminnoissa tekemättä asiaa asiakkaan puolesta. Markkinoilla on myös mm. lääkerobotteja, joiden avulla lääkkeiden oikea-aikaista ja tarpeenmukaista ottamista voidaan mahdollistaa. Onkin kustannustehokasta selvittää sellaiset tuen tarpeet, joihin voidaan digiteknologian avulla vastata. Tällöin voidaan purkaa ns. raskaita/kalliita palveluja. Tässä on kuitenkin tärkeää huomioida, että kaikkien asiakkaiden kohdalla näitä palveluja ei voida purkaa digiteknologian avulla. Digiteknologian kohdalla on aina arvioitava jokaisen asiakkaan kohdalla erikseen käytön hyödyllisyys. Eettisyys ja asiakkaiden oikeus yksilöllisiin palveluihin tulee varmistaa. Tämä yksilön tarpeesta lähtevän digiteknologisten ratkaisujen kehittämisen/käyttämisen huomioiminen on merkityksellistä. (Hagström ym. 2020.)

Digitaalisten työvälineiden hyödyntäminen sisältyy viime vuoden alussa toimintansa aloittaneen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategiaan. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategian päämääriin kuuluu edistää asukkaidensa hyvinvointia ja turvallisuutta, järjestää ja uudistaa palveluja kestäväällä tavalla, tehdä yhdessä hyvinvoiva ja haluttu työyhteisö sekä saavuttaa parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä. Tavoitteisiin kuuluu mm. digi- ja liikkuvien palveluiden tehokas hyödyntäminen, asiakkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistuminen, edelläkävijyys digitaalisten sovelusten ja teknologian hyödyntämisessä sekä kehittää suunnitelmallisesti yhteistä, osallistavaa ja valmentavaa työkaluturia. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue a.)

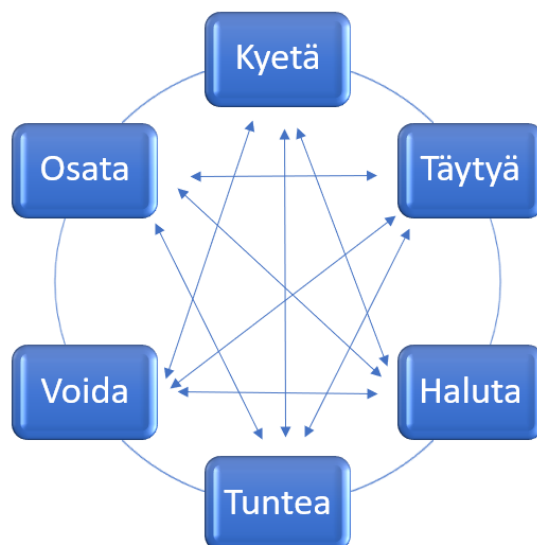
Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena oli kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tutkimuksellisen kehittämistyön tuotoksena syntyi kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

2 Tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistuminen

2.1 Toimijuuden ulottuvuuksia

Tutkimuksellisen kehittämistyön keskiössä on tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistuminen. Toimijuus on usein nähty käsitteenä vaikeasti määriteltävänä (Jyrkämä 2013: 422). Toimijuutta käytetäänkin usein yleiskäsitteenä, jonka sisältöä ei määritellä tarkemmin. Toisaalta toimijuutta määritellään tarkastikin mm. vallan, valinnan, osallisuuden, päätöksenteon, vapaan tahdon, vaihtoehtojen olemassaolon ja itsemääräämisoikeuden näkökulmasta. Giddensin (1984) mukaan toimijuuden edellytyksenä on, että henkilöllä on vapaus ja valta tehdä päätöksiä ja valita toimintavaihtoehtoja. (Günther & Raitakari & Vuorinen 2022: 319.)

Jyrkämän (2008) mukaan toimijuutta voidaan avata kolmesta toisiinsa kietoutuneesta näkökulmasta. Ensimmäinen näkökulmista on se, että elämäkulkua rakentaa kontekstin yksilön toimijuudelle. Toiseksi toimijuutta määrittelevät rakenteet, mm. ikä, sukupuoli, etninen tausta, ajankohta sekä ympäristöön liittyvät tekijät, esimerkiksi eri-ikäiset ihmiset omaavat erilaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä heidän roolinsa ja heihin kohdistuvat odotukset ovat erilaisia. Kolmas näkökulma avaa toimijuutta sisältäpäin yksilöistä ja tilanteista käsin. Kolmannen näkökulman toimijuus rakentuu modaalisisista ulottuvuuksista. Näitä modaalisisia ulottuvuuksia ovat: osata, kyetä, täytyä, voida, tuntea ja haluta. (Jyrkämä 2008: 192-195.) Toimijuuden modaliteetit kuvattuna kuviossa 1.

Kuvio 1. Toimijuuden modaliteetit (mukaillen Jyrkämä 2008)

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä toimijuuden modaliteetit toimivat viitekehyksenä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumisessa. Toimijuuden modaalisista ulottuvuuksista haluta kuvaa motivaatiota, tavoitteita ja päämääriä. Tällä modaliteetilla kuvataan niitä asioita, jotka ihminen kokee itselleen merkityksellisenä. Esimerkiksi ruoanvalmistusta, joko halutaan tehdä tai sitten sitä ei koeta motivoivana/itselle merkityksellisenä toimintana. (Jyrkämä 2008:194-196.) Tuetussa asumisessa lähtökohdana onkin asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen ja asiakkaan näkemyksen ja toiveiden kuuleminen. Asiakas suunnittelee ja vaikuttaa palveluidensa sisältöön ja toteutumiseen. (Vammaispalvelujen käsikirja 2023b.)

Toimijuuden modaalisista ulottuvuuksista tuntea kuvaa puolestaan ihmisen perusominaisuuteen kuuluvaa tapaa kokea, arvioida ja arvostaa ja liittää kyseiseen tilanteeseen/toimintaan tunteita. Esimerkiksi ruoanvalmistamisen liittyen voi tuntea onnistumisen tunnetta valmistuneesta ruoasta tai pettymystä, jos suunniteltu ruoanvalmistus jää väliin. Osata on puolestaan toimijuuden modaalisista ulottuvuuksista se, joka kuvaa toimintaan liittyviä taitoja ja tietoja kuten esimerkiksi vaikkapa ruoanvalmistukseen liittyvät tiedot ja taidot. Kun taas kyetä modaliteetti kuvaa perinteisemmin nähtyä fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä. Asiakas voi osata tehdä ruokaa, mutta ei tällä hetkellä kykene fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn muutoksien vuoksi. (Jyrkämä 2008:194-196.) Nämä molemmat toimijuuden ulottuvuudet ovat keskeisesti liitoksissa vammaispalveluiden keskiössä olevaan tavoitteeseen edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää/toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä ja ehkäistä/poistaa

vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023). Taivitteena on mahdollistaa itsenäistä suoriutumista ja itsemääräämisoikeuden toteutumista (Martin & Romakkaniemi 2021: 205).

Täytyä ulottuvuus liittyy puolestaan tilanteissa ilmeneviin pakkoihin, välttämättömyyksiin, esteisiin ja rajoitteisiin. Esimerkiksi ruoanvalmistus saattaa olla pakon edellyttämä toiminta, koska mahdollisuuksia valmiiseen ruokaan ei ole ja syödä on pakko. Voida ulottuvuus puolestaan kuvaa toimijuuden mahdollisuuksia. Esimerkiksi ruoanvalmistamisen voi jättää kiireen vuoksi väliin ja tilata kotiin valmis ruoka. (Jyrkämä 2008:194-196.) Tuetun asumisen asiakkaiden kanssa nämä yksilölliset pakot ja ei-pakot voivat liittyä asioihin, joihin tuetun asumisen asiakas saa tukea esim. kodin ulkopuolinen asioiminen tai arjenhallinta (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b).

Toimijuuden voidaan siis nähdä rakentuvan ja muuttuvan modaalisten ulottuvuuksien yhteen kietoutuneena dynaamisena vuorovaikutuksena. Toimijuus syntyy ja uudistuu ihmisen yksilöllisissä tilanteissa modaalisten ulottuvuuksien yhteen kietoutuneena prosessina. Toimijuuden modaliteettien dynamiikka on jatkuvasti läsnä ihmisten jokapäiväisessä elämässä erilaisissa arjen tilanteissa. Toimijuus onkin aina kontekstuaalista, aikaan ja paikkaan sidonnaista. Toimijuuden modaliteetit tarjoavat siis viitekehyksen, jonka avulla on mahdollista ymmärtää ja analysoida ihmisiä arkitilanteissa. (Jyrkämä 2008: 194-197.) Tuetun asumisen palvelulla asiakkaan toimijuutta vahvistetaan asumisen, kodin ulkopuolisen asioimisen ja arjenhallinnan sujuvoittamiseksi toimijuuden modaalisten ulottuvuuksien ollessa arjessa läsnä (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b). Tukea tarjotaankin yksilöllisten tarpeiden mukaisesti (Martin & Romakkaniemi 2021: 205).

2.2 Digitaalisten työvälineiden sisältöjä tuetun asumisen kontekstissa

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä digitaalisen työvälineen sisällöllä tarkoitetaan applikaatioita/sovelluksia/menetelmiä älypuhelimissa sekä tablettitietokoneissa/tietokoneissa (Halvorsrud & Holthe & Lund 2022).

Halvorsrudin ym. (2022) systemaattinen kirjallisuuskatsaus (2017-2020) ikäihmisten yhteisöllisestä asumisesta kognitiivisen heikentymisen omaavien henkilöiden osalta tuo esiin digitaalisten työvälineiden käytön kasvun. Kirjallisuuskatsauksessa oli huomattavissa tutkimusten kiinnostuksen kohdistuminen kasvavassa määrin älypuhelimien/tablettitietokoneiden applikaatioihin. Kirjallisuuskatsauksessa ilmeni, että älypuhelimia käy-

tetään mm. päivittäisen suoriutumisen tukemiseen ja tablettitietokoneet olivat puolestaan edistämässä monivaiheisista tehtävistä suoriutumista. Kirjallisuuskatsaus tuo esiin digitaalisten työvälineiden sisältöjen mahdollisuuksia toiminnallisen suoriutumisen edistämässä, itsenäisen asumisen tukemisessa sekä vaikutuksissa elämänlaadun paranemiseen. Selvää on, että tutkimuksia tarvitaan huomattavasti enemmän digitaalisten työvälineiden sisällön vaikuttavuuden todentamiseksi. (Halvorsrud ym. 2022.)

Älypuhelimien matalakustanteisten olemassa olevien sovellusten (Easy Alarm YouTube applikaatio ja äänitiedostot) on todettu vahvistavan tuettua asumista vahvempaa tukea tarvitsevien kehitysvammaisten henkilöiden sekä mielenterveyskuntoutujien päivittäisten toimintojen aloittamista sekä toiminnoista suoriutumista. Tutkimuksessa älypuhelin muistutti osallistujia päivittäisistä toiminnoista ja antoi vaiheistetut sanoitetut ohjeet toiminnoissa etenemisessä. Muutos itsenäisessä toimintojen aloittamisessa ja niistä suoriutumisessa oli molemmissa ryhmissä merkittävä aloitustilanteen ja intervention välillä. (Brunone ym. 2021.)

Toinen digitaalisten työvälineiden sisältöjen käyttöön liittyvä systemaattisen katsaus (Byrne ym. 2022) selvitti kuinka ikääntyneet henkilöt käyttävät älypuhelimia ja tabletteja tukemaan muistia, kognitiota ja päivittäisiä toimia. Katsauksessa ilmeni, että laitteisiin suhtauduttiin positiivisesti ja erityisesti tabletti koettiin helppokäyttöiseksi. Tutkimuksessa nousi esiin, että opitut taidot säilyivät ja osassa tutkimuksista havaittiin hyötyä kognitiivisissa taidoissa (8kpl) sekä muistin osalta (6kpl). Mukana olleiden tutkimusten otokset olivat kuitenkin pieniä, jolloin niiden yleistäminen ei ole mahdollista, mutta ne ilmentävät digitaalisten työvälineiden mahdollisuuksia toimijuuden vahvistumisessa. (Byrne ym. 2022.)

Digitaalisen kalenterin ja siihen liittyvien puhelinmuistutuksien (RemindMe) käytön intervention osana todettiin vahvistavan kognitiivisen heikentymän omaavien henkilöiden päivittäisiä toimia. Puhelinmuistutusviestit olivat helppoja hyväksyä ja asiakkaat kokivat, että mahdollisuus vastata muistutusviesteihin vahvisti päivittäistä toimintaa. Asiakkaat käyttivät muistutuksia suunniteltuihin menoihin sekä päivittäisiin toimiin mm. lääkkeit, ruoka ja harjoitteet. Suurin osa interventioon osallistuneista jatkoi tuotteen käyttöä intervention päätyttyä omassa arjessaan toimijuuden vahvistumiseksi. Tuotteen käytössä oli yksilöllisiä vaihteluita ja haasteita. Ammattilaisten näkökulmasta intervention eteneminen oli strukturoitu ja tukea tarjoava, mutta aikaa vievä. (Andreassen ym. 2020.) Sama digitaalinen kalenteri+puhelinmuistutukset (RemindMe) on todettu hyödylliseksi kognitiivisen heikentymän omaavien henkilöiden toimintaterapiaintervention koh-

dalla. Tutkimuksen tuloksissa toimintakyvyn arviointivälineet COPM (Canadian Occupational Performance Measure) ja FIM (Functional Independence Measure) osoittivat muutosta verrattuna kontrolliryhmään. Muutos näkyi FIM toimintakyvyn ja avuntarpeen mittarin osa-alueilla sosiaalinen kognitio ja kommunikaatio. (Andreassen ym. 2022.)

Alankomaissa kehitysvammaisten henkilöiden itsenäisen asumisen asiakkaiden toimijuutta on vahvistettu DigiContact- etäohjauspalvelulla. Kyseistä etäohjauspalvelua tutkittaessa ammattilaisten näkökulmasta etäohjaus nähtiin hyvänä lisänä lähiohjaukselle. Esiin nousi neljä osa-aluetta, joita etäohjaus sisälsi. Nämä osa-alueet olivat turvallisen digitaalisen ympäristön luominen, keskittyminen tähänhetkiseen tuen tarpeeseen, aktiiviseen rooliin tukeminen tuen tarpeen ilmaisussa sekä yhteistyö lähiohjauksen työntekijöiden kanssa. Tutkimuksen perusteella annetun etäohjauksen keskeisiä ominaisuuksia/laatutekijöitä olivat itseohjautuvuuden tukeminen, yksilöllisyyden huomioiminen ja tavoitteellinen tukeminen. (Koning ym. 2022.) DigiContact-etäohjauspalvelua on tutkittu myös koronapandemian aikana. Koronasulun aikana suunniteltujen ja ei-suunniteltujen etäohjaus kontaktien määrä kasvoi heti alussa sekä koronasulun jatkuessa, varsinkin ei-suunnitellut kontaktit lisääntyivät. Etätuen todettiin tarjoavan joustavan mahdollisuuden tukea kehitysvammaisia henkilöitä itsenäisessä asumisessa poikkeusolosuhteissa. (Schippers ym. 2020.)

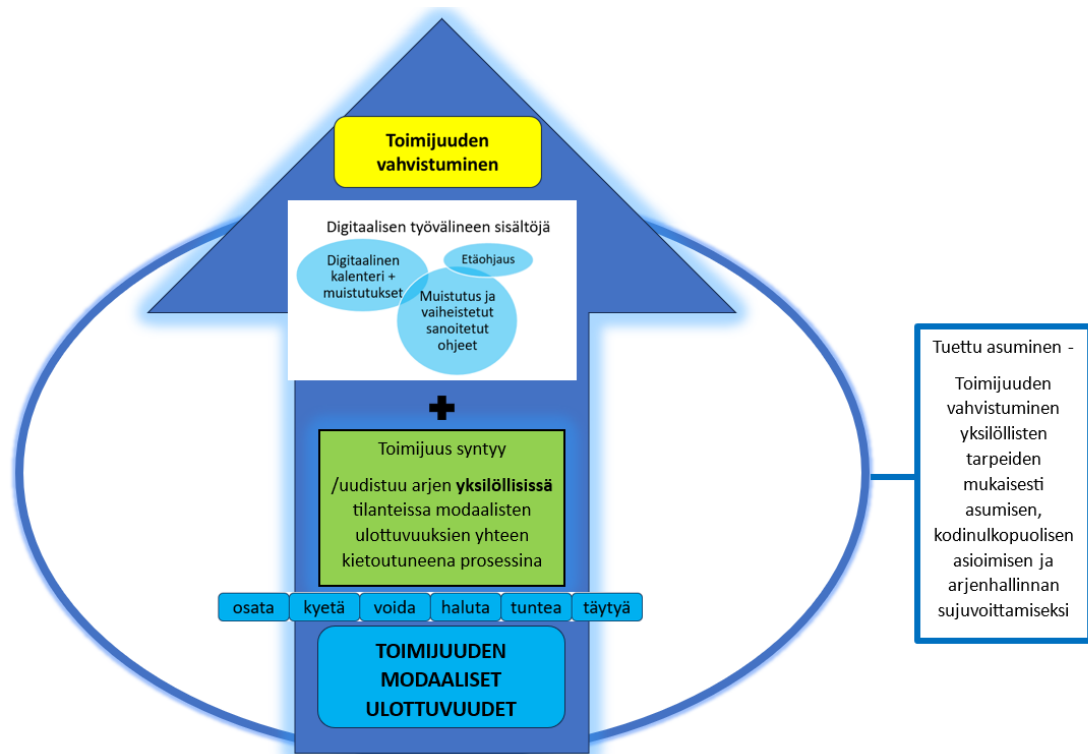
2.3 Digitaalisten työvälineiden sisältöjä toimijuuden vahvistumiseksi

Digitaalisen työvälineen sisällön kehittämisessä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi keskiöön nousee asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden huomioon ottaminen. Digitaalisen työvälineen sisällön tulee kompensoida toimijuutta arjessa haastavia tekijöitä sekä rakentaa mahdollisuuksia omannäköiselle elämälle. (Hagström ym. 2020.) Tuetun asumisen keskiössä onkin asiakkaan toimijuuden vahvistuminen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti asumisen, kodin ulkopuolisen asioimisen ja arjenhallinnan sujuvoittamiseksi toimijuuden modaalisten ulottuvuuksien ollessa arjessa läsnä. (Jyrkämä 2008:194-197; Martin & Romakkaniemi 2021: 205; Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b).

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön viitekehys nostaa esiin digitaalisten työvälineiden sisällön mahdollisuuksia toimijuuden vahvistumiseksi toiminnallisen suoriutumisen edistämiseksi, päivittäisissä toimissa, itsenäisen asumisen tukemisessa sekä vaikutuksissa elämänlaatuun. Toimijuuden vahvistumista arjen yksilöllisissä tilanteissa ovat mahdollistaneet digitaalisen työvälineen sisällöt kuten digitaalinen kalenteri muistutuksilla, muistutukset vaiheistetuilla ja sanoitetuilla ohjeilla sekä etäohjaus. (Andreassen

ym. 2020; Andreassen ym. 2022; Brunone ym. 2021; Byrne ym. 2022; Halvorsrud ym. 2022; Jyrkämä 2008:194-197 Koning ym. 2022; Schippers ym. 2020.)

Kuviossa 2. Kuvattuna digitaalisten työvälineiden sisältöjen hyödyntämisen mahdollisuuksia tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumisessa yksilöllisissä arjen tilanteissa teoreettiseen viitekehykseen perustuen.

Kuvio 2. Digitaalisten työvälineiden sisältöjen hyödyntäminen tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumisessa yksilöllisissä arjen tilanteissa teoreettiseen viitekehykseen perustuen (Mukaillen Andreassen ym. 2020; Andreassen ym. 2022; Brunone ym. 2021; Byrne ym. 2022; Halvorsrud ym. 2022; Jyrkämä 2008; 194-197; Koning ym. 2022; Martin & Romakkaniemi 2021; Schippers ym. 2020; Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b)

Teoreettisessa viitekehyksessä olevien tutkimusten vähäinen määrä vahvistaa Hagströmin ym. (2020) esiin tuomaa näkökulmaa kotona asumista tukevien sovellusten ja laitteiden käyttöönoton sekä toimintatapojen uudistamisen hitaasta etenemisestä. Tämä näkökulma korostaa tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tarvetta kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi heidän tarpeet huomioiden. (Hagström ym. 2020.) Tutkimuksellisen kehittämistyön tarve nousee myös vahvasti hallitusohjelman tavoitteesta edistää toimintamalleja kuten digitaalisia

palveluja, asiakkaan luokse vietyjä - ja liikkuvia palveluja sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategian tavoitteesta olla edelläkävijä digitaalisten sovellusten ja teknologian hyödyntämisessä (Valtioneuvosto 2023: 29; Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b).

3 Toimintaympäristö

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä toimintaympäristönä toimii Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluiden palvelutuotannon tuettu asuminen rajautuen Espoon alueelle. Tällä hetkellä pääsääntöisesti Espoon alueella toimiva tuetun asumisen palvelu jakaantuu kolmeen tiimiin, joita ovat; Jousenpuisto, Matinniitty ja Kauklahti. Jokaisessa tiimissä toimii palveluesimies, asumisen ohjaaja joko sosionomi- tai lähihoitajakoulutuksella sekä kaikkien tiimien käytettävissä oleva toimintaterapeutti. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b.) Tuetun asumisen tiimien toimintaa ohjaavat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategian mukaiset arvot ja päämäärät. Työtä tehdään asiakaslähtöisesti hyvinvointia, terveyttä ja turvallista elämää tukien. Palvelut järjestetään yhdenvertaisesti ja toiminta on vastuullista sekä sosiaalisesti, taloudellisesti että ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue a.)

Tuetun asumisen palvelun asiakkaat ovat vammaispalvelujen asiakkaita, joilla on kyky asua itsenäisesti omassa kodissa ohjaajan tuella. Tuetun asumisen palvelun keskiössä on asiakkaiden toimintakykyä tukeva työote sekä asiakkaiden itsenäisen päätöksenteon vahvistuminen. Palvelun lähtökohta on tukea, ohjata ja auttaa asiakasta toimimaan mahdollisimman itsenäisesti. Tuetun asumisen palveluun ei sisälly hoivaa, hoitoa tai valvontaa. Tuetun asumisen tuki toteutuu käynteinä tai puheluina asumisen, kodin ulkopuolisen asioimisen ja arjenhallinnan sujuvoittamiseksi. Matinniityn tuetun asumisen tuki toteutuu pääasiassa Matinkylän alueella ja Kaukalahden tuetun asumisen tuki toteutuu pääsääntöisesti Kaukalahden alueella. Matinniityn ja Kaukalahden tuetun asumisen tiimeillä on pienet yhteistilat, joissa asiakkailla on mahdollisuus käydä tukea tarvitessaan. Matinniityn ja Kaukalahden tuetun asumisen osalta lyhytkestoista tukea voidaan tarjota useamman kerran päivän aikana yhteistilan välittömässä läheisyydessä asuville asiakkaille. Asiakkailla tulee kuitenkin olla kyky suoriutua päivittäisistä toiminnoista ilman ohjaajan jatkuvaa läsnäoloa. Jousenpuiston tuetun asumisen tuki toteutuu puolestaan käyntiperusteisesti eri puolella Espoota asuvien asiakkaiden koteihin. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b.)

Tuetun asumisen palveluun kuuluu myös asumisvalmennus Matinniityn tuetussa asumisessa. Asumisvalmennus on määräaikainen palvelu, jonka aikana arvioidaan asiak-

kaan itsenäisen asumisen taitoja, voimavaroja ja valmiuksia. Asumisvalmennuksen tarkoituksena on etsiä ja kokeilla arjen ratkaisuja, tukitoimia ja palveluja, joiden avulla mahdollisimman itsenäinen asuminen olisi mahdollista. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b.)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyneissä kunnissa digitaalisia ratkaisuja on hyödynnetty mm. etäpäivätoiminnassa, etäkuntoutuksessa ja etäkotihoitossa. Etäkotihoito on näistä selkeästi laajimmin käytössä. Tavoitteena on laajentaa digitaalisia ratkaisuja/palveluita koko hyvinvointialueelle. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue c.)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue omistaa ja hallinnoi myös Ella-sovellusta, joka on sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöihin kehitetty asiakastyön aktiviteetti- ja menetelmäpankki. Ella-sovellus on kehitetty asiakkaiden ja ammattilaisten käyttöön. Asiakkaiden toimijuutta vahvistetaan kokoamalla verkossa olevaa materiaalia helposti hyödynnettäväksi ja jaettavaksi. Sisällöstä löytyy mm. vinkkejä arjen taitoihin, rentoutusvideoita sekä virtuaalimatkoja. Ella-sovelluksen sisällöntuotantoa toteutetaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella sekä yli hyvinvointialueen rajojen mm. Helsingin kaupungin vammaistyön kanssa. Myös tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksia hyödynnetään mahdollisesti Ella-sovelluksen sisällön kehittämisessä asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. (Länsi-uudenmaan hyvinvointialue d.)

4 Tarkoitus, tavoite ja tuotos

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena oli kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tutkimuksellisen kehittämistyön kehittämistehtäviä olivat:

- 1) Kuvata tuetun asumisen asiakkaiden näkökulmasta
 - a. tarpeita toimijuuden vahvistumiseksi.
 - b. ideoita digitaalisen työvälineen sisällöstä toimijuuden vahvistumiseksi.
- 2) Kuvata tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta
 - a. mitä sisältöä digitaalisessa työvälineessä tulisi olla tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.
 - b. digitaalisen työvälineen sisältö vastaamaan asiakkaiden esiin tuomiin tarpeisiin toimijuuden vahvistumiseksi.

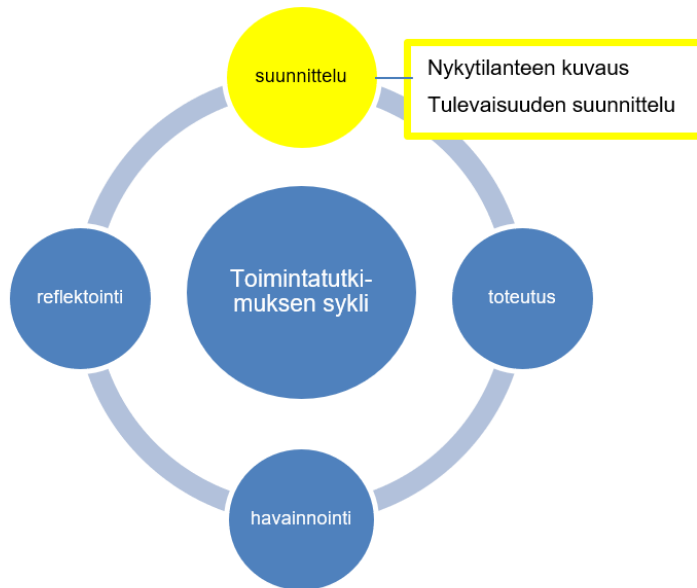
Tutkimuksellisen kehittämistyön tuotoksena syntyi kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

5 Menetelmälliset ratkaisut

5.1 Tutkimuksellinen lähestymistapa

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä tutkimuksellisena lähestymistapana toimi toimintatutkimuksellinen lähestymistapa. Toimintatutkimuksen tavoin tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä tavoitteena oli tuottaa tietoa käytännön kehittämiseksi. (Heikkinen & Kauko & Salo 2023: 17-18.) Toimintatutkimusta ohjaakin käytännön intressi siitä, miten asioita voitaisiin tehdä paremmin. Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä haettiin toimintatutkimuksellisen lähestymistavan tavoin tietoa, että voidaan kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. (Heikkinen 2015: 204.) Toimintatutkimuksellisen lähestymistavan tavoin tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä tekijä itse osallistui tutkimaansa toimintaan tavoitteenaan muuttaa käytäntöä. Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tekijän tehtävänä oli toimia fasilitoijana ja rohkaisten muita osallistujia kehittämään asioita yhdessä sovitun tavoitteen suuntaisesti. (Heikkinen 2008: 19-21.) Tällaista muutokseen tähtäävää väliintuloa tutkimuksessa kutsutaan muutosinterventioksi. Toimintatutkimuksen lähestymistapa onkin poikkeava perinteiseen objektiiviseen tiedon hankintaan verrattuna. (Heikkinen 2015: 214.)

Keskeinen käsite toimintatutkimuksessa on reflektiivisyys, joka oli läsnä myös tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä. Reflektiivisyys toimii ajattelussa lähtökohtana ja reflektoinnissa ihmiset tarkastelevat omia uskomuksiaan, ajattelutapojaan sekä kokemuksiaan. Reflektoinnin avulla pyrittiin tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä luomaan uudenlaista ymmärrystä asioiden kehittämiseksi. (Heikkinen 2015: 211.) Toimintatutkimus nähdäänkin reflektiivisenä kehänä, jossa toiminta, toiminnan havainnointi, reflektointi ja uudelleensuunnittelu toistuvat. Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä ei toteutunut koko toimintatutkimuksen sykliä vaan tutkimuksellisessa kehittämistyössä toteutui osa ensimmäisestä syklistä nykytilanteen kuvaamisen ja tulevaisuuden suunnittelun merkeissä. (Heikkinen ym. 2023: 24-26.) Tutkimuksellisen kehittämistyön toimintatutkimuksellisen lähestymistavan mukainen ensimmäisen syklin toteutus kuvattuna kuviossa 3.

Kuvio 3. Toimintatutkimuksellisen lähestymistavan mukainen ensimmäisen syklin toteutus tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä (mukaiillen Heikkinen ym. 2023: 24-26)

Toimintatutkimuksellisen lähestymistavan mukaisesti tiedonintressiä ohjasi kehittämistoiminnan tavoite, joka tässä kehittämistyössä oli kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. (Heikkinen & Häkkinen & Kontinen 2008: 47). Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä tiedonintressi oli praktinen. Kehittämistehtävissä tuetun asumisen asiakkaat ja ammattilaiset määrittivät yhdessä tarpeet digitaaliseen työvälineen sisällölle tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. (Rantanen & Toikko 2009: 46.) Praktisen tiedonintressin mukaisesti kehittäjä rohkaisi osallistujia osallistumaan ja refleктоimaan kehittämisen kohteena olevaa asiaa (Heikkinen ym. 2008: 47).

5.2 Tutkimuksellisen kehittämistyön eteneminen

Tämä tutkimuksellinen kehittämistyö eteni vaiheittain. Tutkimuksellisen kehittämistyön eteneminen kuvattuna alla olevassa taulukossa 1.

Taulukko 1. Kehittämistyön eteneminen

Aika	Kehittämistyön vaihe	Kehittämistyön paikka
Syksy 2022	Kehittämistyön ideointi, tarve- ja aiheanalyysit	Metropolia ammattikorkeakoulu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
tammikuu - toukokuu 2023	Tutkimussuunnitelman työstäminen ja teoreettisen viitekehyksen täydentäminen.	Metropolia ammattikorkeakoulu
kesäkuu 2023	Tutkimussuunnitelman loppuun saattaminen ja tutkimusluvan hakeminen	Metropolia ammattikorkeakoulu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
elokuu - lokakuu 2023	Tutkimuslupa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta 2.8.2023. Aineistonkeruu tuetun asumisen asiakkailta ja aineiston litterointi. Alustavan analyysin ydintekijöiden vieminen ammattilaisten ryhmäkeskusteluun. Aineistokeruu toisen kehittämistehtävän osalta ja aineiston litterointi. Raportin kirjoittaminen ajantasaiseksi.	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
marraskuu 2023	Tutkimuksellisen kehittämistyön esittäminen keskeneräisenä Metropolian tutkimussymposiumissa.	Metropolia ammattikorkeakoulu
joulukuu 2023 -huhtikuu 2024	Ensimmäisen aineiston alustavan analyysin tarkentaminen ja toisen kehittämistehtävän aineiston analysointi. Raportin kirjoittaminen.	Metropolia ammattikorkeakoulu
toukokuu 2024	Tutkimuksellisen kehittämistyön valmistuminen ja julkaiseminen Theseus tietokannassa.	Theseus

Tutkimuksellisen kehittämistyön idean varsinainen työstäminen alkoi syksyllä 2022 tarveanalyysin muodossa. Tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoitus ja tavoite tarkentuivat lopulliseen muotoon kevätlukukaudella 2023. Tutkimussuunnitelma hyväksyttiin koulun osalta kesäkuussa 2023 ja tutkimuslupa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta myönnettiin elokuussa 2023. Teoreettisen viitekehyksen täydentäminen toteutui koko tutkimuksellisen kehittämistyön ajan. Aineistonkeruu ja litterointi toteutui elo- ja syyskuussa 2023. Aineiston analysointi toteutui vaiheittain syyskuun 2023 – Helmikuun 2024 aikana. Tutkimuksellinen kehittäminen esitettiin keskeneräisenä Metropolia Ammattikorkeakoulun tutkimussymposiumissa marraskuussa 2023. Tutkimuksellinen kehittäminen valmistui ja julkaistiin Theseus tietokannassa toukokuussa 2024.

5.3 Tiedontuottajien valinta ja kuvaus

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä tiedontuottajina toimi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluiden Espoossa asuvia tuetun asumisen asiakkaita sekä tuetun asumisen ammattilaisia.

Tiedontuottajiksi kehittämistehtävään yksi valittiin viisi tuetun asumisen asiakasta harkinnanvaraisella valinnalla. Harkinnanvaraisen valinnan suorittivat tuetun asumisen palveluesimiehet. Tuetun asumisen palveluesimiehet antoivat kutsun (liite 1) ja tiedotteen sisältäen tietosuojaselosteen (liite 2) asiakkaille, jotka olivat olleet asiakkaina vähintään vuoden, ymmärsivät kehittämisen tarkoituksen sekä tavoitteen ja pystyivät sitten tehdä harkitun vapaaehtoisen päätöksen osallistua kehittämiseen sekä ilmaisemaan näkökulmiaan suomen kielellä. Kirjallisessa kutsussa (liite 1) informoitiin asiakkaita tutkimuksellisen kehittämistoiminnan tarkoituksesta, tavoitteesta ja kutsuttiin tuetun asumisen asiakkaita mukaan tutkimukselliseen kehittämistoimintaan. Palveluesimiehet kävivät kutsun sisällön asiakkaiden kanssa lävitse. Kutsut jäivät asiakkaille ja tutkimukselliseen kehittämistoiminnasta kiinnostuneet ottivat yhteyttä kehittäjään ja sopivat ajan tiedotteen ja suostumusasiakirjojen (liite 3) läpikäyntiin ja mahdolliseen suostumuksen allekirjoittamiseen sekä haastatteluun. Osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen ja osallistujat valikoituvat mukaan oman kiinnostuksen mukaisesti. Kehittäjä kävi kaikkien tutkimukselliseen kehittämistyöhön osallistuneiden asiakkaiden kanssa tiedotteen ja tietosuojaselosteen (liite 2) lävitse ennen aineistonkeruuta. Suostumusasiakirjoja (liite 3) kirjoitettiin kaksi kappaletta, joista toinen jäi asiakkaalle ja toisen kehittäjä tallensi työpaikalla kehittäjän käytössä olevaan lukolliseen kaappiin.

Kehittämistehtävään kaksi valittiin seitsemän tiedontuottajaa tuetun asumisen ammattilaisista. Tiedontuottajia tuetun asumisen ammattilaisten osalta rekrytoitiin sähköpostitse yhden palveluesimiehen kautta. Sähköpostin välityksellä lähetettiin kutsu (liite 4) sekä tiedote sisältäen tietosuojaselosteen (liite 5). Tämän lisäksi kehittäjä järjesti teams-kokouksen ammattilaisille, jossa ammattilaisia informoitiin tarkemmin tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksesta ja tavoitteesta sekä kutsuttiin mukaan kehittämiseen. Tuetun asumisen ammattilaisia ilmoittautui mukaan seitsemän ja he ilmoittivat halukkuudestaan osallistua tutkimukselliseen kehittämistoimintaan sähköpostitse palveluesimiehelle. Osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen ja kehittäjäryhmä valikoitui oman kiinnostuksen perusteella. Suostumusasiakirja (liite 3) käytiin läpi ja suostumus allekirjoitettiin ennen aineistonkeruuta.

5.4 Aineistonkeruun toteutuminen

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä aineistoa kerättiin kahdessa eri vaiheessa. Aineistokeruu toteutui laadullisin aineistokeruumenetelmin. Aineistonkeruumenetelminä toimivat tuetun asumisen asiakkaiden teemahaastattelut sekä tuetun asumisen ammattilaisten ryhmäkeskustelu yhteiskehittelymenetelmin. Aineistonkeruu kuvattuna taulukossa 2.

Taulukko 2. Tutkimuksellisen kehittämistyön aineistonkeruun toteutuminen

Kehittämistehtävät	Tiedontuottajat	Menetelmä	Tulos
Kuvata tuetun asumisen asiakkaiden näkökulmasta a) tarpeita toimijuuden vahvistumiseksi b) ideoita digitaalisen työvälineen sisällöstä toimijuuden vahvistumiseksi	Tuetun asumisen asiakkaat	Teemahaastattelut (5kpl)	Tuetun asumisen asiakkaiden näkemys tarpeista toimijuuden vahvistumiseksi sekä ideoita digitaalisen työvälineen sisällöstä toimijuuden vahvistumiseksi
Kuvata tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta a) mitä sisältöä digitaalisessa työvälineessä tulisi olla tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi b) digitaalisen työvälineen sisältö vastamaan asiakkaiden esiin tuomiin tarpeisiin toimijuuden vahvistumiseksi	Tuetun asumisen ammattilaiset	Ryhmäkesustelu yhteiskehittelymenetelmin (7 osallistujaa)	Tuetun asumisen ammattilaisten näkemys digitaalisen työvälineen sisällöstä asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi
Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan tuotos: Kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.			

Ensimmäisessä aineistonkeruu vaiheessa aineistoa kerättiin vastaamaan ensimmäiseen kehittämistehtävään. Aineistoa kerättiin tuetun asumisen asiakkailta teemahaastattelun avulla. Haastateltavilla oli mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä sekä ennen haastattelua ja sen jälkeen. Teemahaastattelun kysymykset (liite 6) rakentuivat tutkimuksellisen kehittämistyön teoreettisen viitekehyksen sekä kehittämistehtävän pohjalta (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2001: 144-147). Teemahaastattelun luonteenmukaisesti teemojen käsittelyn järjestys vaihteli haastattelun vastaajan kannalta luontaisessa järjestyksessä (Vilka 2021: 214). Myös kysymysten tarkka muoto täsmentyi haastattelun edetessä (Eskola & Vastamäki 2015: 29). Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä ensimmäisen kehittämistehtävän teemahaastatteluissa saatu äänitetty aineisto

litteroitiin eli kirjoitettiin tekstin muotoon. Litteroinnin ulkopuolelle jätettiin kehittämistehtävien ulkopuolinen aineisto. (Eskola & Vastamäki 2015: 42). Litteroitua aineistoa ensimmäisen kehittämistehtävän osalta kertyi yhteensä 23 sivua (Arial, fontti 12, riviväli 1).

Toisessa aineistonkeruuvaiheessa aineistoa kerättiin tuetun asumisen ammattilaisten työpajan ryhmäkeskustelussa yhteiskehittelymenetelmin. Ryhmäkeskusteluun osallistui seitsemän tuetun asumisen ammattilaista. Ryhmäkeskustelussa yhteiskehittelymenetelmin kerättiin tietoa toisen kehittämistehtävän osalta. Ryhmäkeskustelun ensimmäisessä osassa kerättiin aineistoa kehittämistehtävän mukaiseen kuvaukseen mitä sisältöä digitaalisessa työvälineessä tulisi olla ammattilaisten näkökulmasta tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Yhteiskehittelymenetelmänä käytettiin soveltaen learning cafe-menetelmää. Learning cafe-menetelmän tavoitteena on, että keskiöön nousee keskustelu ja yhteisen ymmärryksen muodostaminen. Työpajassa osallistujaryhmä jaettiin kahteen pöytään ja kummassakin pöydässä osallistujat työstiivät kehittämistehtävän mukaisia teemoja (Liite 7). Molempiin pöytiin valittiin puheenjohtaja, joka pysyi kehittämisen ajan samassa pöydässä, muiden osallistujien vaihtaessa pöytää 15 minuutin jälkeen. Puheenjohtajan tehtävänä oli alustaa aihetta seuraavalle osallistujaryhmälle. Kolmannen käsiteltävän teeman kohdalla käytiin vain yksi kierros, jossa molemmat pöytäryhmät pohtivat käsiteltävää teemaa 15 minuutin ajan. Työskentelyn jälkeen ryhmien tuotokset käytiin läpi ja niistä keskusteltiin yhteisesti 31 minuutin ajan. (Moilanen & Ojasalo & Ritalahti 2015: 158 -162.) Tämä yhteiskehittely ääninauhoitettiin ja litteroitiin tekstin muotoon. Pienryhmien kirjalliset tuotokset valokuvattiin, mutta niitä ei auki kirjoitettu aineistoon, koska ne luettiin ääneen ääninauhoitettussa ryhmäkeskustelussa. Litteroitua aineistoa kertyi toisen kehittämistehtävän osalta learning cafen ryhmäkeskustelusta 8 sivua (Arial, fontti 12, riviväli 1).

Tämän jälkeen yhteiskehittely jatkui kehittämistehtävän mukaisesti kuvaten ammattilaisten näkökulmasta digitaalisen työvälineen sisältöä vastaamaan asiakkaiden esiintuomiin tarpeisiin toimijuuden vahvistumiseksi. Tässä työskentelyssä pohjana toimii ensimmäisen kehittämistehtävän alustavan analysoinnin tulokset tuetun asumisen asiakkaiden tarpeiden ydinkohdista toimijuuden vahvistumiseksi (liite 8). Menetelmänä tässä yhteiskehittelyssä toimi aivoriihiyöskentely (liite 7). Aivoriihiyöskentelyn avulla tarkoituksena oli saada esille erilaisia ideoita, kehittää toisten esiintuomia ideoita ja yhdistellä ideoita. Tarkoituksena oli saada lisättyä luovuutta ratkaisuihin. Aivoriihiyöskentelyn alustuksessa fasilitoijana toimiva kehittäjä esitti ensimmäisen kehittämistehtävän alustavan analysoinnin ydintekijät (liite 8). Tämän jälkeen ryhmäläiset saivat miettiä itsenäisesti ratkaisuja ydintekijöihin. Ideat kerättiin post-it lapuille ja tämä jälkeen niistä

käytiin yhteiskeskustelua 30 minuutin ajan. (Moilanen ym. 2015: 158 -163.) Yhteiskeskustelu ääninauhoitettiin ja litteroitiin tekstin muotoon aineistonanalysointia varten.

Post-it lappujen sisältö luettiin ääninauhoitetussa keskustelussa ääneen, joten niitä ei kirjoitettu tekstinmuotoon aineistoon. Litteroitua tekstiä toisen kehittämistehtävän aivoriihen ryhmäkeskustelusta 7 sivua (Arial, fontti 12, riviväli 1). Yhteenveto kerätystä aineistosta kuvattuna taulukossa 3.

Taulukko 3. Yhteenveto kerätystä aineistosta

Aineistonkeruumenetelmä	Osallistujat	Litteroitu aineisto (Arial, fontti 12, riviväli 1)
Teemahaastattelut	5 asiakasta	23 sivua
Learning cafe- yhteiskehittely	7 ammattilaista	8 sivua
Aivoriihi-yhteiskehittely	7 ammattilaista	7 sivua

Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 38 sivua (Arial, fontti 12, riviväli 1). Ensimmäisen kehittämistehtävän osalta tuetun asumisen asiakkaiden teemahaastatteluista yhteensä 23 sivua. Toisen kehittämistehtävän osalta learning cafen ryhmäkeskustelusta aineistoa kertyi 8 sivua ja aivoriihen ryhmäkeskustelusta aineistoa kertyi 7 sivua.

5.5 Aineiston analysointi

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä. Aineiston analysointi tapahtui kahdessa vaiheessa. Aineistolähtöisen sisällön analyysin avulla oli tarkoitus tiivistää aineisto olennaiseen ja muodostaa aineistosta selkeä kuvaus digitaalisen työvälineen sisällöstä, joka mahdollistaa tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumista. (Sarajärvi & Tuomi 2018: 122.)

Analyysia varten määritettiin analyysiyksikkö, joka tässä tutkimuksessa oli ajatuskokonaisuus (Sarajärvi & Tuomi 2018:122). Analyysikysymyksiä tässä aineistonanalyysissä oli neljä ja ne muodostuivat tutkimuksen kehittämistehtävistä digitaalisen työvälineen sisällön kehittämisestä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Ensimmäiseen kehittämistehtävään kerätty aineisto analysoitiin kahden analyysikysymyksen kautta. Ensimmäinen analyysikysymys oli mitä tarpeita tuetun asumisen asiakkailta on toimijuuden vahvistumiseksi. Tämän kehittämistehtävän mukaisen alustavan analyysin ydinkohdat vietiin toiseen kehittämistehtävään jatkokehittämistä varten (liite 8).

Toinen analyysikysymys oli: mitä ideoita asiakkaila on digitaalisen työvälineen sisällöstä toimijuuden vahvistumiseksi.

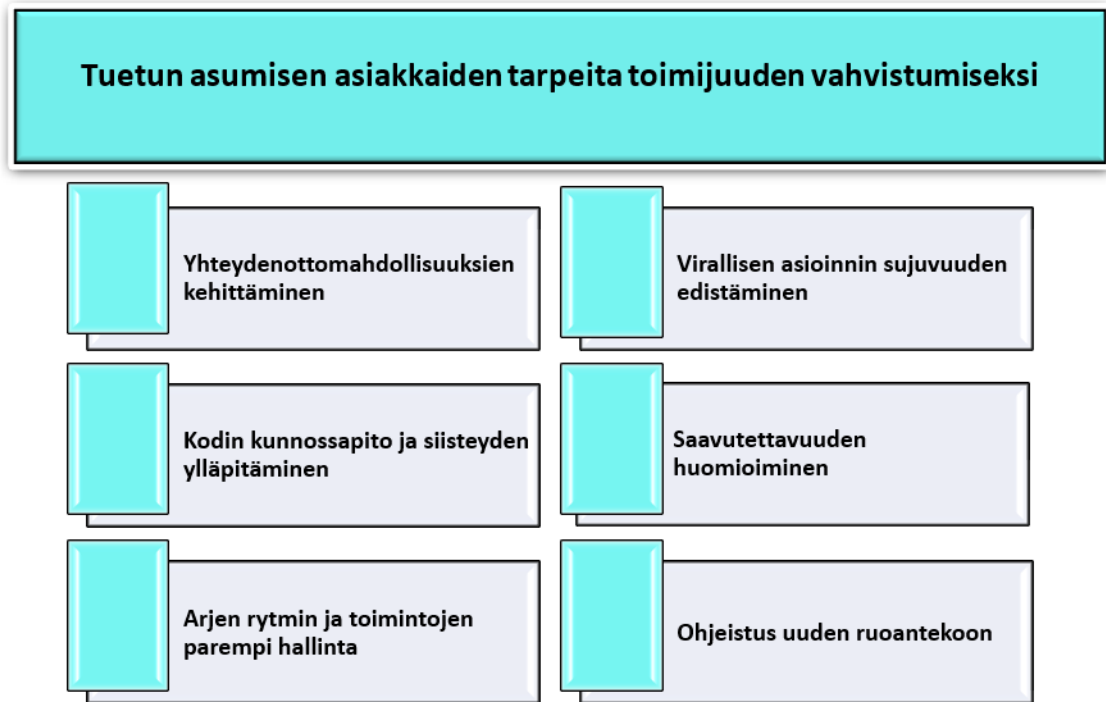
Toiseen kehittämistehtävään kerätty aineisto analysoitiin kahden analyysikysymyksen kautta. Ensimmäisen ammattilaisten ryhmäkeskustelun aineisto analysoitiin analyysikysymyksellä: mitä sisältöä digitaalisessa työvälineessä tulisi olla tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Työpajan ryhmäkeskustelun toisessa osiossa kerätty aineisto analysoitiin analyysikysymyksellä: millä digitaalisen työvälineen sisällöllä vastataan tuetun asumisen asiakkaiden esiin tuomiin tarpeisiin toimijuuden vahvistumiseksi.

Aineistolähtöinen sisällön analyysi alkoi aineiston pelkistämällä. Aineiston pelkistämässä analyysikysymystä vastaavat ajatuskokonaisuudet etsittiin aineistosta ja samaa ilmiötä kuvaavat ilmaisut alleviivattiin samalla värillä. Pelkistämisen avulla aineisto tiivistyi olennaiseen. Alkuperäiset ilmaisut pelkistettiin kirjakielelle kiteyttämään olennainen asia analyysikysymykseen vastaten. Pelkistetyt ilmaisut listattiin ja niistä etsittiin samankaltaisuutta ja eroavaisuuksia. Samankaltaiset pelkistetyt ilmaukset edelleen ryhmiteltiin alaluokiksi ja alaluokka nimettiin asiaa kuvaavalla käsitteellä. Tämän jälkeen alaluokkia yhdistelemällä luokittelu eteni aineiston rikkauden mukaan yläluokkiin. Kehittämistehtävän mukaisten aineistojen analysoinnin valmistuessa, aineistot yhdistettiin ja aineiston analysointi eteni digitaalisen työvälineen ydintekijöiden muodostamiseen. (Sarajärvi & Tuomi: 122-127.) Esimerkki aineistolähtöisestä sisällön analyysin luokittelusta liitteenä (liite 9).

6 Tuloksena digitaalisessa työvälineessä tarvittava sisältö tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

6.1 Tuetun asumisen asiakkaiden tarpeita toimijuuden vahvistumiseksi

Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksena tuetun asumisen asiakkaiden haastatteluista nousi esiin selkeitä tarpeita toimijuuden vahvistumiseksi. Kehittämistehtävän tulokset esiteltyinä kuviossa 4.

Kuvio 4. Tuetun asumisen asiakkaiden tarpeita toimijuuden vahvistumiseksi

Tulosten perusteella tuetun asumisen asiakkaiden tarpeita toimijuuden vahvistumiselle olivat yhteydenottomahdollisuuksien kehittäminen, kodin kunnossapito ja siisteyden ylläpitäminen, arjen rytmin ja toimintojen parempi hallinta, virallisen asioinnin sujuvuuden edistäminen, saavutettavuuden huomioiminen ja ohjeistus uuden ruoantekoon.

Ensimmäinen näistä toimijuuden vahvistumisen tarvetta kuvaavista tuloksista oli **yhteydenottomahdollisuuksien kehittäminen**. Tuloksissa nousi esiin, että asiakkaiden toimijuus vahvistuisi yhteydenottomahdollisuuksien kehittämisen kautta. Tulosten mukaan asiakkaiden toimijuus vahvistuisi, jos heillä olisi mahdollisuus saada päivittäiseen ongelmaan helpommin vastaus ja ohjaus. Tuloksissa esille tuli tarve sekä reaaliaikaiselle, että keskitetylle yhteydenottomahdollisuudelle. Esiin nousi myös tarve mahdollisuudelle ottaa kirjoittamalla yhteyttä. Keskeistä tuloksissa oli selkeämpi ja nopeampi keino saada yhteys tukea tarvitessaan. Myös yhteydenottokanavien selkeyden tarve asunnon kunnossapitoon liittyen nousi tuloksissa esiin.

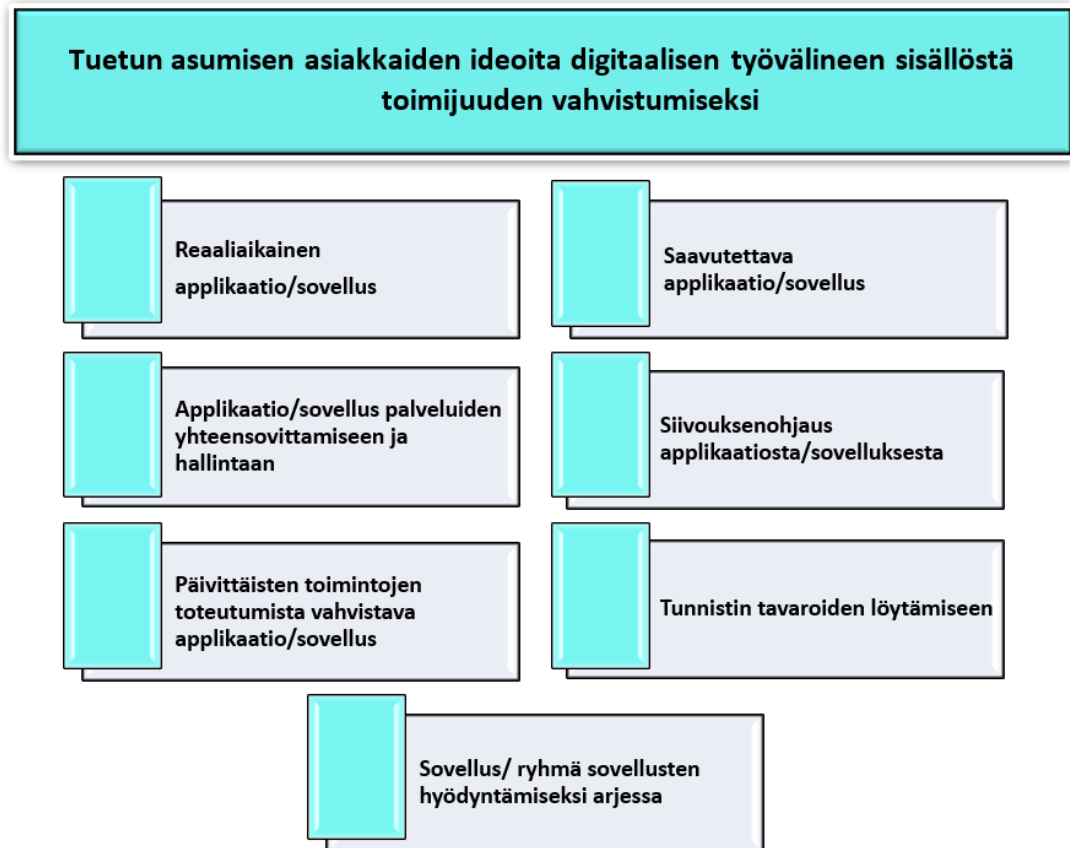
Kodin kunnossapito ja siisteyden ylläpito nousi aineistosta esiin toisena selkeänä tarpeena toimijuuden vahvistumiseksi. Tulosten mukaan kodin siivoaminen ja siisteyden ylläpitäminen voisi olla sujuvampaa. Esiin nousi tarve sanalliselle ohjaukselle siivoamisen toteuttamisessa sekä tarve siivouksen ohjaukselle älypuhelimien kautta.

Kolmas laaja-alainen tarve toimijuuden vahvistumiselle oli **arjen rytmin ja toimintojen parempi hallinta**. Tuloksissa tuli selkeästi esiin tarve arjen rytmin ja toimintojen paremmasta hallinnasta. Esiin nousi säännöllisen ohjauksen tarve aloittamisen vaikeuden vuoksi sekä ajanhallinnan että muistin tueksi. Tulosten mukaan tarvetta oli päivittäisten toimintojen toteutumisen tuelle sekä muistutuksille. Esiin nousi säännöllisen tuen tarve vuorokausirytmien ja arjen toimintojen ylläpitämiseksi.

Toimijuuden vahvistumisen tarve nousi esiin myös **virallisen asioinnin edistämässä**. Tuloksissa nousi esiin tarve selkokielelliselle asioinnille sekä kirjaamiselle. Esiin nousi myös tiedonsiirron kehittäminen jatkuvuuden mahdollistumiseksi työntekijöiden vaihtuessa. Mahdollisuus omaan lääkäriin koettiin omaa toimijuutta vahvistavaksi. Tuloksissa esiin nousi myös tarve **saavutettavuuden huomioimiselle**. Tulosten mukaan asiakkaiden toimijuutta vahvistaisi selkeä tieto sekä ohjeet. Tuloksissa esiin tarve selkokielellisille sovelluksille sekä mahdollisuudelle ilmaista itseään kirjoittamalla. Myös **ohjeistus uuden ruoantekoon** sisältyi tuloksiin.

6.2 Digitaalisen työvälineen sisältö toimijuuden vahvistumiseksi tuetun asumisen asiakkaiden näkökulmasta

Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksena tuetun asumisen asiakkaiden näkökulmasta nousi esiin selkeitä ideoita digitaalisen työvälineen sisällöstä toimijuuden vahvistumiseksi. Nämä tulokset esiteltiin kuviossa 5.

Kuvio 5. Tuetun asumisen asiakkaiden ideoita digitaalisen työvälineen sisällöstä toimijuuden vahvistumiseksi

Kehittämistehtävän tuloksena asiakkaiden ideoita digitaalisen työvälineen sisällöstä olivat reaaliaikainen applikaatio/sovellus, applikaatio/sovellus palveluiden yhteensovittamiseen ja hallintaan, päivittäisten toimintojen toteutumista vahvistava applikaatio/sovellus, saavutettava applikaatio/sovellus, siivouksenohjaus applikaatiosta/sovelluksesta, tunnistin tavaroiden löytämiseen sekä sovellus/ryhmä sovellusten hyödyntämiseksi arjessa.

Ensimmäinen näistä ideoista digitaalisen työvälineen sisällölle oli **reaaliaikainen applikaatio/sovellus**. Tuloksissa tuli esiin, että reaaliaikainen applikaatio/sovellus yhteydenottoon, asioiden selvittämiseen ja sopimiseen vahvistaisi asiakkaiden toimijuutta. Tulosten mukaan applikaatio/sovellus yhteydenottomahdollisuutena olisi merkityksellinen sekä yllättävissä tilanteissa että päivittäisissä tuen tarpeissa. Myös idea monikanavaisesta yhteydenottomahdollisuudesta esimerkiksi ääniviestien tai kirjoittamisen kautta nousi tuloksissa esiin. Esiin nousi myös idea ottaa yhteyttä ja ilmaista asioita chatin kautta. Ideana digitaalisen työvälineen sisällölle nousi esiin myös selkeät automaation

tuottamat vastaukset ja ohjaus sekä tarvittaessa mahdollisuus saada reaaliaikainen yhteys ja neuvoja tilanteeseen.

Toinen idea digitaalisen työvälineen sisällöstä oli **applikaatio/sovellus palveluiden yhteensovittamiseen ja hallintaan** toimijuuden vahvistumiseksi. Tuloksissa esiin nousi idea sovelluksesta oman verkoston yhteistyöhön ja keskusteluun sekä idea omien palveluiden liittämistä yhteen sovellukseen. Esiin tuli myös idea **päivittäisten toimintojen toteutumisesta vahvistavasta applikaatiosta/sovelluksesta**. Tuloksiin sisältyi idea päivittäisten toimintojen muistutuksista sekä kalenterista muistutuksilla. Esiin nousi myös idea digitaalisesta päiväkirjasta, johon voisi merkata päivittäisiä toimintoja toteutuneeksi.

Saavutettava applikaatio/ sovellus oli keskeinen tulos asiakkaiden ideoista digitaalisen työvälineen sisällöstä toimijuuden vahvistumiseksi. Esiin nousi monikanavainen – ja monikielinen käyttömahdollisuus. Tuloksissa oli yksinkertainen hakukone, joka antaisi konkreettisia neuvoja, kuinka toimia eri tilanteissa sekä hakukone, joka esittäisi tarkentavia kysymyksiä ja ohjaisi tarvittaessa olemaan ohjaajaan yhteydessä. Myös selkokielinen kommunikoinnin apuväline sisältyi tuloksiin.

Siivouksenohjaus applikaatiosta/sovelluksesta nousi ideana esiin digitaalisen työvälineen sisältönä toimijuuden vahvistumiseksi. Tuloksissa oli mukana idea älypuhelimien sovelluksesta, josta saisi neuvoja siivouksen toteuttamiseen, siivousjärjestykseen ja siivoukseen eteenpäinviemiseen. Esiin nousi myös siivousovellus, joka tunnistaisi siivoukseen tarpeen sekä **tunnistin tavaroiden löytämiseen**.

Sovellus/ ryhmä sovellusten hyödyntämiseksi arjessa nousi tuloksissa esiin toimijuuden vahvistumiseksi. Esiin nousi ryhmä, jossa voisi keskustella erilaisista käytössä olevista sovelluksista sekä jossa voisi jakaa tietoa ja kokemuksia sovelluksista. Tulosten mukaan tärkeä näkökulma olisi mahdollisuus kertoa muille, miten eri sovellukset voisivat tukea toimijuutta arjessa.

6.3 Digitaalisen työvälineen sisältö tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksena tuetun asumisen ammattilaiset yhteiskehittivät digitaalisen työvälineen sisältöä ammattilaisten näkökulmasta tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tämän yhteiskehittelyn tulokset kuvattuna kuviossa 6.

Kuvio 6. Digitaalisen työvälineen sisältö tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi digitaalisen työvälineen sisällössä olisi etäkontaktimahdollisuus, ajanvarauskalenteri asiakkaille ohjaajien ajanvaraamiseen, asiakkaan verkoston toimijoiden yhteinen tiedonsiirtoväline, applikaatio/sovellus muistutuksilla arjenhallinnan ja päivittäisten toimintojen vahvistumiseksi, lääkkeidenoton varmistus, mahdollisuus asettaa tavoite ja palkinto, rahankäytön hallinnan apuväline, applikaatio/sovellus vapaa-ajan toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen, digitaalinen materiaalipankki ja saavutettava sisältö.

Tuloksissa tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta digitaalisen työvälineen sisältönä **etäkontakti mahdollisuus** toimisi asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Toimijuuden vahvistuminen nähtiin mahdollisena videopuheluiden avulla etäohjausta toteuttaen. Tämän lisäksi videopuheluiden koettiin tuovan vahvistusta asiakkaiden toimijuuteen äkillisissä tuen tarpeissa. **Ajanvarauskalenteri asiakkaille ohjaajien ajanvaraamiseen** oli yksi tuloksista. Ajanvarauskalenterin kautta asiakkailla olisi mahdollisuus varata ohjaajien aikaa tarpeidensa mukaisesti.

Tuloksena oli myös **asiakkaan verkoston toimijoiden yhteinen tiedonsiirtoväline**, joka mahdollistaisi tiedonsiirron asiakkaan verkoston toimijoiden välillä sekä auttaisi asiakasta hahmottamaan kokonaisuuden selkeämmin, kun kaikki toimijat olisivat samassa sovelluksessa.

Tuloksena digitaalisen työvälineen sisältönä toimijuuden vahvistumiseksi esiin nousi **applikaatio/sovellus muistutuksilla arjenhallinnan ja päivittäisten toimintojen vahvistumiseksi**. Tuloksissa oli digitaalinen viikkokalenteri ajanhallinnan muistutuksilla päivittäisten toimintojen vahvistumiseksi. Digitaalisessa viikkokalenterissa tulisi tulosten mukaan olla mahdollisuus tehdä muistilistoja, aikarajoja toiminnoille sekä asettaa muistutuksia vahvistamaan ajankäyttöä. Tuloksissa nousi esiin mahdollisuus kuitata muistutukset tehdyiksi. Keskeinen tulos oli, että applikaatioon/sovellukseen olisi mahdollista valita yksilöllisiä ominaisuuksia ja muistutuksia niihin asioihin, joihin tarvitsee vahvistusta arjessa mm. lääkkeidenotto ja säännöllinen syöminen. Myös mahdollisuus apukäyttäjien lisäämiseen sovellukseen esim. tietojen syöttämisen näkökulmasta nousi tuloksissa esiin. Tässäkin applikaatiossa/sovelluksessa keskeisenä tuloksena oli mahdollisuus käyttää sovellusta erilaisilla ilmaisukeinoilla/ vaihtoehtoisilla keinoilla mm. muistutusten toteutuksessa. Näitä monikanavaisia vaihtoehtoja olivat kuvat, itsenauhoitettu ääniviesti ja kirjoitettu teksti. Yhtenä päivittäisten toimintojen vahvistumisen sisältönä nousi esiin **lääkkeidenoton varmistus**. Lääkkeidenottoon tarvittaisiin tulosten mukaan apuvälinettä, muistutuksia sekä dosettiin kiinnitettävää hälytintä. Tuloksissa esiin nousi myös **mahdollisuus asettaa tavoite ja palkinto** toimijuuden vahvistumiseksi. Tärkeänä tuloksena esiin nousi motivoiva itsemääriteltävä palkinto asioiden loppuunsaattamisessa. Tuloksissa tavoitteen nähtiin lisäävän motivaatiota ja palkinnon määrittely mahdollisuuden motivoivan tavoitteen saavuttamisessa. Myös pelillisyyden hyödyntämisen mahdollisuus nousi esiin.

Applikaatio/sovellus vapaa-ajan toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen oli yksi tuloksista tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tuloksissa oli digitaalinen vapaa-ajan tapahtumakalenteri ajankohtaisista tapahtumista, joista asiakkaat voisivat valita itselle mielekkäitä tapahtumia ja ilmoittaa muille olevansa halukkaita osallistumaan tapahtumaan ja löytää muita asiasta kiinnostuneita. Tärkeäksi nähtiin myös mahdollisuus ehdottaa yhteistoimintaa tai ilmoittaa olevansa vapaana esimerkiksi jalkapallon pelaamiseen tai kävelylenkille.

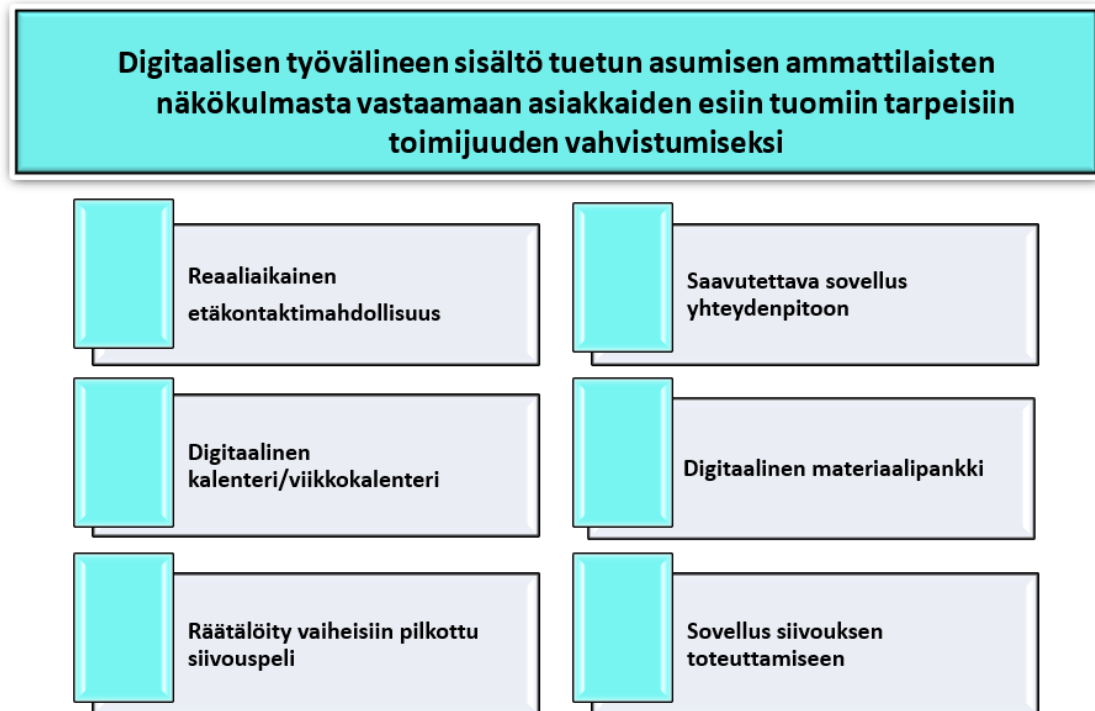
Rahankäytön hallinnan apuväline nähtiin tuloksissa tarpeellisenä sisältönä toimijuuden vahvistumiseksi. Rahankäytönhallinnan apuväline voisi vahvistaa rahan arvon

sekä käytön hahmottamisessa. Se voisi toimia reaaliaikaisena lompakkona tai viikkobudjettina. Sen kautta voisi tehdä esimerkiksi viikkobudjetin käyttörahoille. Käyttöä helpottaisi, jos kauppakuitista voisi lukea suoraan loppusumman digitaaliseen työvälineeseen. Myös kuvakommunikaation käyttömahdollisuus olisi tärkeä toimijuuden vahvistumiseksi.

Saavutettava sisältö nousi tuloksissa erikseen esiin digitaalisena sisältönä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tärkeäksi nähtiin, että digitaalisen työvälineen sisältö on selkeää ja helppokäyttöistä. Keskeinen tulos oli myös se, että sovellus on aikuisille suunnattu ja siinä on huomioitu vaihtoehtoiset kommunikointikeinot, mahdollisuus valita kieli sekä mahdollisuus monikanavaisuuteen mm. ääni, kuva ja teksti. Digitaalisen työvälineen sisällössä nähtiin tärkeäksi myös viittomakieleen liittyvä sovellus kommunikoinnin tueksi. **Digitaaliseen Materiaalipankkiin** siirrettäväksi tuloksissa tuli seksuaalisuuteen ja seurusteluun liittyvä helposti löydettävä sisältö.

6.4 Digitaalisen työvälineen sisältö tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta vastaamaan asiakkaiden esiin tuomiin tarpeisiin

Tutkimuksellisen kehittämistyön toisessa kehittämistehtävässä tuetun asumisen ammattilaiset yhteiskehittelivät digitaalisen työvälineen sisältöä, joka vastaisi tuetun asumisen asiakkaiden esiin tuomiin tarpeisiin toimijuuden vahvistumiseksi. Asiakkaiden haastatteluista nousi alustavassa analyysissä (liite 8.) erityisesti kolme ydintekijää kuvaamaan tarvetta toimijuuden vahvistumiseksi. Näitä ydintekijöitä olivat yhteydenotto-mahdollisuuksien kehittäminen, siivouksen onnistuminen sekä arjen rytmin ja toimintojen parempi hallinta. Nämä ydintekijät kehittäjä vei ammattilaisten työpajan yhteiskehittelyyn. Analyysin edetessä luokittelu tarkentui, mutta asiasisältö pysyi samana. Yhteiskehittelyn tulokset nähtävissä kuviossa 7.

Kuvio 7. Digitaalisen työvälineen sisältö tuetun asumisen ammattilaisten näkökulmasta vastaamaan asiakkaiden esiin tuomiin tarpeisiin toimijuuden vahvistumiseksi

Yhteiskehittelyn tuloksia olivat reaaliaikainen etäkontaktimahdollisuus, saavutettava sovellus yhteydenpitoon, digitaalinen kalenteri/viikkokalenteri, digitaalinen materiaalipankki, räätälöitävä vaiheisiin pilkottu siivouspeli sekä sovellus siivouksen toteuttamiseen.

Reaaliaikainen etäkontaktimahdollisuus nähtiin digitaalisen työvälineen sisältönä vastaavan asiakkaiden esiin tuomaan tarpeeseen yhteydenottomahdollisuuksien kehittämisestä. Reaaliaikainen päivystys nousi tuloksissa esiin. Päivystys videopuhelumahdollisuudella sekä chat yhteydenottomahdollisuus nähtiin keinoina vastata äkilliseen/päivittäiseen tuen tarpeeseen. Keskeiseksi tulokseksi nousi myös **saavutettava sovellus yhteydenpitoon**. Tärkeäksi koettiin sovellus, jossa voisi käyttää monikanavaisia viestejä mm. kuvia, linkkejä, ääniviestejä sekä mahdollisuus ottaa yhteyttä kirjoittamalla.

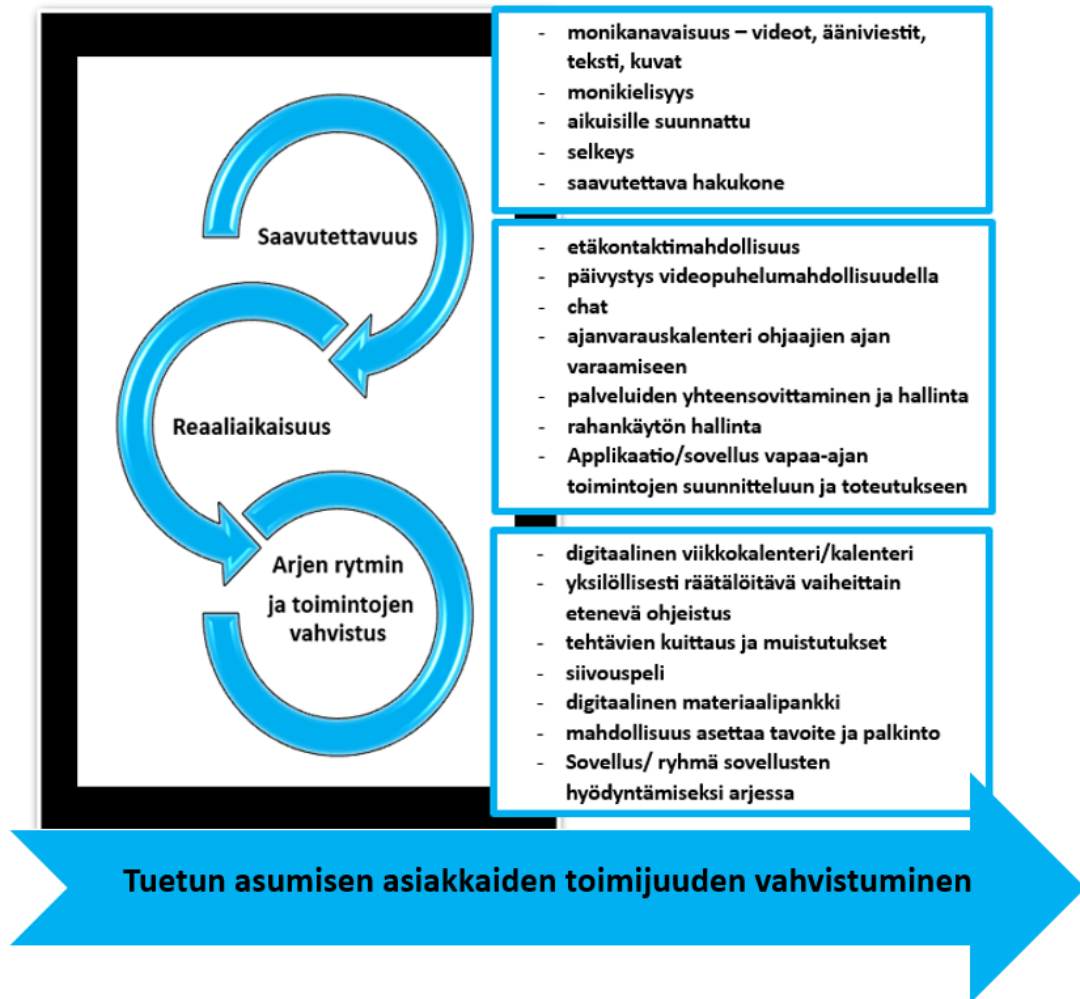
Digitaalinen kalenteri/viikkokalenteri tuloksena vastasi tarpeeseen arjen rytmin ja toimintojen paremmasta hallinnasta. Yhteiskehittelyssä keskiöön nousi yksilöllisesti räätälöitävissä oleva viikkokalenteri asiakkaan tarpeiden perusteella. Viikkokalenteriin voisi laittaa oman arjen tapahtumia ja muistettavia asioita. Viikkokalenteri sisältäisi vai-

heistetusti eteneviä tehtäviä kuittauksilla. Muistutusajankohdat olisivat yksilöllisesti asetettavissa ja ne kuitattaisiin. Tarpeen vaatiessa olisi mahdollisuus etäyhteyteen lisätukea tarvitessa. Tuloksena oli myös erikseen **selkeä muistutussovellus älypuheliin**.

Digitaalisen materiaalipankin sisältöihin ideoitiin yhteiskehittelyssä muokatut soveltuvat siivousohjeet sekä siivouksenohjaus älypuhelimessa saavutettavassa muodossa esim. kuvitettuna. Digitaalisessa materiaalipankissa olisi myös selkeitä ohjevideoita siivouksen vaiheista sekä digitaalinen siivouslista kuittauksilla ja ohjauksella eteenpäin. Siivouksen onnistumiseen ideoitiin myös **räätälöitävä vaiheisiin pilkottu siivouspeli**, jota voisi yksilöllisen valinnan mukaan pelata esimerkiksi joka päivä 15 minuuttia tai kerran viikossa tunnin verran. Peli sisältäisi vaiheistetun viikkosiivouksen, joka etenisi asia kerrallaan. Esimerkiksi viisi minuuttia aikaa kerätä roskat, toiminta kuitattaisiin valmistuttua ja siirryttäisiin seuraavaan vaiheeseen. Asiakas voisi itse määrittellä jakaako pelin sisällön useampaan kertaan vai suorittaako kaikki kerralla. Myös **sovellus siivouksen toteuttamiseen** ideoitiin yhteiskehittelyssä. Sovelluksessa olisi mahdollista valita yhdessä ohjaajan kanssa tehtävät asiat ja itsenäisesti sovelluksen avulla tehtävät asiat. Sovellukseen olisi mahdollista tehdä myös yksilölliset digitaaliset siivousohjeet esimerkiksi mahdollisuus tehdä itselle videoitu ja sanoitettu siivousohje, joka olisi pilkottu osiin. Asiakas voisi itse määrittellä mitkä asiat ovat hänelle tärkeitä siivouksen toteuttamisessa.

7 Kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tuotoksena syntyi kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Näitä digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöitä ovat saavutettavuus, reaaliaikaisuus ja arjen rytmin ja toimintojen vahvistus. Kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi esiteltynä kuviossa 8.

Kuvio 8. Kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Saavutettavuus on digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tuloksissa tuli selkeästi esiin sekä tuetun asumisen asiakkaiden että ammattilaisten näkökulmasta, että saavutettavuus on ensisijaisen tärkeää digitaalisen työvälineen sisältöä kehitettäessä asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Saavutettavuuden edellytyksenä nähtiin monikanavaisuuden hyödyntäminen. Tällä tarkoitettiin videoiden, ääniviestien, tekstin ja kuvien käyttömahdollisuuksia. Myös eri kielten huomioiminen tuli tuloksissa esiin. Monikielisydessä huomioitiin myös selkokieli sekä viittomakieli. Tärkeää oli, että digitaalisen työvälineen sisältö on aikuisille suunnattu ja selkeä. Nämä asiat nousivat esiin mm. saavutettavan hakukoneen osalta.

Reaaliaikaisuus on toinen digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Reaaliaikaisuus nousi esiin useamman

toimintakokonaisuuden yhteydessä. Tuloksissa tuli selkeästi esiin reaaliaikaisen yhteydenottomahdollisuuden merkitys toimijuuden vahvistumiselle. Yhteydenottoon kaivattiin nykyaikaista yhteydenottomahdollisuutta, joka on joustavampi suhteessa perinteisiin viesteihin ja puheluihin. Reaaliaikainen yhteydenottomahdollisuus mahdollistaisi toimijuuden vahvistumisen tarpeen ilmaantuessa. Etäkontaktimahdollisuus nähtiin myös vaihtoehtona fyysisille käynneille asiakkaan kotona. Reaaliaikaisuus oli näkyvässä myös muissa kehitellyissä ratkaisuissa mm. digitaalisessa viikkokalenterissa/kalenterissa, rahakäytön hallinnassa sekä vapaa-ajan toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Reaaliaikaisuus oli myös mukana sekä asiakkaiden että ammattilaisten ideoimassa applikaatiossa, jonka avulla palveluiden yhteensovittaminen ja hallinta olisi mahdollista. Applikaation avulla tieto kulki reaaliajassa kaikkien verkoston toimijoiden välillä tuetun asumisen asiakkaan toimijuuden vahvistumiseksi.

Arjen rytmin ja toimintojen vahvistus oli kolmas digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Arjen rytmin ja toimintojen vahvistumisessa korostui yksilöllisesti räätälöitävissä olevat vaiheittain etenevät sisällöt. Tärkeänä nähtiin muistutukset sekä tehtävän suorittamisen kuittaus tehdyksi. Myös tavoitteellisuus ja mahdollisuus itse määriteltyyn palkintoon suoritettusta toiminnosta tuotiin esiin. Ideoina esiin nousi digitaalinen viikkokalenteri/kalenteri, joka olisi yksilöllisesti sovellettavissa käyttäjän tarpeiden mukaisesti. Digitaalinen kalenteri sisältäisi paljon ominaisuuksia, joista käyttäjä voisi valikoida itselleen merkitykselliset. Tuloksissa esiin nousivat esimerkiksi muistutukset lääkkeidenotosta, säännöllisestä syömisestä sekä ajankäytöstä. Mahdollisuus asettaa aikarajoja toiminnalle nousi myös esiin. Kodinsiisteyden ylläpitämisessä vaiheittain etenevät ohjeistukset nousivat keskiöön. Digitaaliseen materiaalipankkiin ideoitiin vaiheittain etenevät yleiset siivousohjeet, joissa eteenpäin pääsee edellisen vaiheen suoritettuaan. Sama idea oli ideoidussa siivouspelissä, jonka toteutuksessa olisi mahdollista jakaa sisältö osissa tai kerralla pelattavaksi. Esiin nousi myös mahdollisuus olla itse tekemässä itselle soveltuvia ohjeita hyödyntäen esimerkiksi videoimista ja itsesanoitettuja ohjeita. Esiin nousi myös ryhmä/sosiaalisen median ryhmä, jossa olisi mahdollista jakaa käytännönkokemuksia hyvistä arjen toimijuutta vahvistavista sovelluksista.

Moni **arjen rytmin ja toimintojen vahvistus** ydintekijän kehitellyistä ideoista sisälsi myös edellä kuvatut digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijät **saavutettavuuden** ja **reaaliaikaisuuden**. Ydintekijät kietoutuvat siis vahvasti yhteen ja niiden yhdistämisellä digitaalisen työvälineen sisällön kehittämisessä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistuminen mahdollistuu.

8 Pohdinta

8.1 Tulosten tarkastelua

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä oli tarkoituksena kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksena muodostui digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijät tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksissa ensimmäinen digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi oli **saavutettavuus**. Saavutettavuudella tarkoitetaan digitaalisen työvälineen sisällön esittämistä tavalla, joka mahdollistaa erilaisten käyttäjien mahdollisuuden käyttää digitaalisen työvälineen sisältöä mahdollisimman sujuvasti. Saavutettavuus nähdäänkin digitaalisen maailman esteettömyytenä. Saavutettavuuden pääperiaatteina digitaalisten sisältöjen osalta toimivat tekninen saavutettavuus, helppokäyttöisyys ja ymmärrettävyys. (Aluehallintovirasto.) Tämän työn tuloksissa korostui tarve monikanavaisuudelle eli sisällöissä tulisi olla mahdollisuus valita mm. videot, kuvat, ääni tai teksti käyttäjän tarpeen mukaisesti. Monikanavaisuus kuuluu digitaalisen työvälineen sisällön ymmärrettävyyteen, joka on keskeinen osa saavutettavaa digitaalista sisältöä. Ymmärrettävyyden huomioimisessa keskiöön nousee mm. ymmärrettävä kieli, selkokieli, helppolukuisuus ja jäsenelty teksti. (Aluehallintovirasto.)

Tämä tulos vahvistaa käytännön kokemuksia erilaisten digitaalisten työvälineiden sisällön hyödyntämisen yrityksistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Olemassa olevien työvälineiden sisällön hyödyntämisessä on ollut haasteita juurikin niiden sujuvassa käytössä erilaisten käyttäjien näkökulmasta. Toisin sanoen digitaalisen työvälineen sisältö ei ole ollut saavutettavaa ja riittävän helppokäyttöistä. Helppokäyttöisyydellä tarkoitetaan sitä, että digitaalisen työvälineen sisältö on mm. helppo hahmottaa ja sisällössä voi edetä sujuvasti (Aluehallintovirasto). Esimerkiksi ilmaisia digitaalisia kalentereita on olemassa monenlaisia, mutta ne eivät välttämättä kohtaa erilaisten käyttäjien tarpeita. Toimijuuden vahvistumisen näkökulmasta saavutettavuuden huomioiminen digitaalisen työvälineen sisällön kehittämisessä liittyykin olennaisesti vammaispalveluiden keskiössä olevaan tavoitteeseen edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää/toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä ja ehkäistä/poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. (Sosiaali- ja ter-

veysministeriö 2023). Saavutettavuuden kautta tuetun asumisen asiakkaiden mahdollisuus kyetä, osata ja voida hyödyntää digitaalisen työvälineen sisältöä toimijuuden vahvistumisessa heidän valintojen ja muutospyrkimysten mukaisesti mahdollistuu (Henriksson, ym. 2018: 129-130; Jyrkämä 2008: 194-196).

Toinen digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi oli **reaaliaikaisuus**. Tuetun asumisen asiakkaat toivat selkeästi esiin tarpeen yhteydenottomahdollisuuksien kehittämiseksi ja etäkontaktimahdollisuus nousi tuloksissa esiin. Teoreettisessa viitekehyksessä olevassa tutkimuksessa etäohjaus onkin nähty myös ammattilaisten näkökulmasta hyvänä lisänä lähiohjaukselle. Etäohjauksen keskeisiä ominaisuuksia/laatutekijöitä olivat itseohjautuvuuden tukeminen, yksilöllisyyden huomioiminen ja tavoitteellinen tukeminen. (Koning ym. 2022.) Nämä tulokset olivat keskiössä myös tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksissa toimijuuden vahvistumiseksi. Etäohjausta tutkittaessa etäohjauksen on todettu tarjoavan joustavan mahdollisuuden tukea kehitysvammaisia henkilöitä itsenäisessä asumisessa poikkeusolosuhteissa. Erityistilanteessa juurikin ei-suunnitellut yhteydenotot kasvoivat (Schippers ym. 2020.) Tuetun asumisen asiakkaat toivatkin esiin juuri tarpeen ottaa reaaliaikaisesti monikanavaisin keinoin yhteyttä tuen tarpeen ilmaantuessa toimijuuden vahvistumiseksi. Tällainen reaaliaikainen yhteydenottomahdollisuus esim. chatin tai videopuheluiden muodossa on tätä päivää. Myös sovitut etäkontaktimahdollisuudet ovat laaja-alaisesti käytössä monissa palveluissa mm. kuntoutus ja kotihoito. Tämä asia nousee esiin myös hallitusohjelmassa, jonka tavoitteisiin kuuluu selvittää vammaispalveluihin soveltuvan teknologian käyttömahdollisuuksia perustuen iäkkäiden henkilöiden palveluiden hankkeissa saatuihin kokemuksiin (Valtioneuvosto 2023: 34).

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä nousi selkeästi esiin sekä tuetun asumisen asiakkaiden että ammattilaisten osalta se, että digitaalisen työvälineen sisällön hyödyntämisen lisäksi mahdollisuus kohdata kasvokkain lähiohjauksen merkeissä on erittäin tärkeää. Keskeiseksi nähtiin yksilöllisyyden huomioiminen käytien suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä mahdollisuus valinnanvapauteen palveluissa huomioidaan myös hallitusohjelman tavoitteissa (Valtioneuvosto 2023: 21).

Kolmas digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi oli **arjen rytmin ja toimintojen vahvistus**. Digitaalinen kalenteri muistutuksien ja tehtävien tehdyksi kuittausten kanssa nousi tuloksissa esiin. Digitaalisen kalenterin ja siihen liittyvien puhelinmuistutuksien (RemindMe) käytöstä on useamman tutkimuksen kautta saatu näyttöä vaikuttavuudesta (Andreassen ym. 2020;

Andreassen ym. 2022). Digitaalisen kalenterin ja puhelinmuistutuksien osana interventiota on todettu vahvistavan kognitiivisen heikentymän omaavien henkilöiden päivittäisiä toimia. Juuri muistutukset ja niiden kuittaukset asiakkaat kokivat merkitykselliseksi hyväksyttävyyden ja päivittäisten toimien vahvistumisen näkökulmasta. Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä nousi tuloksissa esiin samoja päivittäisiä toimia mm. säännöllinen syöminen ja lääkkeiden otto, joissa tutkimukseen osallistuvat henkilöt muistutuksia käyttivät. (Andreassen ym. 2020.) Digitaalisia kalentereita löytyy ilmaisina versioina sekä maksullisina apuvälinesovelluksina. Kalentereita on myös kehitetty erilaisissa hankkeissa. Esimerkiksi Aspa-säätiön Arjen koodit hankkeessa on valmistunut monialaisen yhteiskehittämisen tuloksena Digihelppari mobiilisovellus. Sovellusta on ollut kehittämässä Arjen -koodit hankkeen kokemustoimijat, joilla itsellään on neuropsykiatrisia piirteitä. Mobiilisovelluksen kehittäjäkäyttäjien toimijuuden vahvistumisen näkökulmasta sisällössä on huomioitu keskittymisen vaikeudet, muistin haasteet sekä asioiden ja kotiaskareiden loppuunsaattamisen mahdollistuminen. (Aspa.) Hannukainen ym. (2022) tuovat myös Nepsy-oppaassa esiin DigiNepsy-hankkeessa kehitetyn digitaalisen kalenterin prototyypin, jossa tavoitteena on ns. taskukokoinen avustaja (Hannukainen ym. 2022: 160-161).

Keskiöön arjen rytmin ja toimintojen vahvistuksessa nousivat **yksilöllisesti räätälöitävissä olevat vaihteittain etenevät sisällöt** mahdollisuudella käyttää muistutuksia ja kuittauksia tehtävien suorittamisen jälkeen. Mahdollisuus asettaa tavoite ja palkinto nousi myös esiin motivaation lisääjänä esiin. Tuloksissa juuri saavutettavan monikanavaisen digitaalisen viikkokalenterin/kalenterin nähtiin sisältävän vaihteittaisen ohjeistuksen toimintaan. Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tulokset vastaavat DigiNepsy hankkeessa kehitetyn kalenteriohjelman prototyypin sisältöä, jossa kalenteriominaisuuksien lisäksi olisi käyttäjälle ohjeistukset tehtävän suorittamiseen. Ohjelman tehtävät ja niissä käytettävät muistutukset, vaiheistukset, kuvat ja äänet olisi käyttäjän tarpeisiin muokattavissa. Myös tässä prototyypissä olisi mahdollisuus rakentaa itse itselleen sopivia ohjeita. (Hannukainen ym. 2022: 160-161.)

Myös siivousohjelman sekä digitaalisen materiaalipankin sisällöissä siivoamiseen liittyen **monikanavaiset vaiheistetuksi etenevät ohjeet** nousivat tuloksissa esiin. Tämä on keskeinen tulos digitaalisen työvälineen sisältöä kehitettäessä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Kodin kunnossapidon ja siisteyden ylläpitämisen lisäksi nämä vaiheistetut askel askeleelta etenevät ohjeistukset voitaisiin kohdentaa myös muihin arjen toimintoihin kuten mm. ruoanlaitto, pyykinpesu ja kauppalistan laatiminen asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tämän tutkimuksellisen kehittämistoiminnan tulosten mukaisesti tuetun asumisen asiakkaille tarvitaan mahdollisuus tehdä

omaan arkeen sopivat monikanavaiset ohjeet toimijuuden vahvistumiseksi. Näistä vaiheistettujen ohjeiden vaikutuksesta päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseen on tutkittua näyttöä kognitiivisen heikentymisen omaavien henkilöiden, kehitysvammaisten henkilöiden sekä mielenterveyskuntoutujien osalta. On selvää, tutkimuksia tarvitaan lisää tulosten yleistettävyyden näkökulmasta, mutta tämä antaa kuitenkin näkymää mahdollisuuksista ja tuo lisätutkimuksen tarpeen vahvasti näkyviin. (Brunone ym. 2021; Halvorsrud ym. 2022.)

Tuloksissa **kodin siisteyden ylläpitäminen** nousi tuetun asumisen asiakkaiden tarpeissa vahvasti esille verrattuna muihin arjen toimintoihin. Tämä tulos yllätti ammattilaisten työpajaan osallistujat. Toisaalta tuetun asumisen ammattilaiset kuitenkin kokivat, että tämä kokonaisuus on sellainen, jonka parissa he usein asiakkaiden kanssa arjessa työskentelevät. Useampi haastateltava valitsi haastattelun toteutumispaidaksi oman kodin. Tämä valinta varmasti vaikutti teemahaastattelun teemojen siirtymisen konkreettisesti asiakkaan arkeen ja saattoi vaikuttaa kodin siisteyden ylläpitämisen liittyvien asioiden korostumiseen aineistossa. (Vilka 2021: 133.) Jyrkämän (2008) toimijuuden modaaliteetteihin peilaten kodin siisteyden ylläpito nousi kuitenkin sekä täytyä että haluta modaaliteeteista muodostetuissa teemahaastattelun kysymyksissä esiin. Tämä heijastaa hyvin toimijuuden modaaliteettien kietoutumista ihmisten yksilöllisiin elämäntilanteisiin. (Jyrkämä 2008: 194-197.)

8.2 Kehittämistyön menetelmällisten ratkaisujen ja toteutuksen arviointi

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena oli kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Työn lähestymistavaksi valikoitui toimintatutkimuksellinen lähestymistapa, koska se vastasi työn tarpeeseen käytännön tiedon muodostamisen sekä käytännön kehittämisen näkökulmasta (Heikkinen ym. 2023:17). Tutkimuksellisen kehittämistyön tarve nousi kehittäjän työyhteisöstä sekä tuetun asumisen asiakkaiden että ammattilaisten käytännön kokemuksiin perustuen. Kehittäjän työnantajan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategian tavoitteet digi- ja liikkuvien palveluiden tehokas hyödyntäminen, asiakkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistuminen, edelläkävijyys digitaalisten sovellusten ja teknologian hyödyntämisessä vahvistivat työn tarvetta ja ajankohtaisuutta. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue a.) Kehittämistehtävän määrittelyssä ratkaisevaksi tekijäksi nousi omasta organisaatiosta noussut osaaminen digitaalisen työvälineen sisällön kehittämisestä Ella-sovelluksen kehittämisprosessista. Kehittämisen kohde tar-

kentui näiden yhteispalavereiden myötä juurikin digitaalisen työvälineen sisällön kehittämiseksi. Tämä tuki oli ensisijaisen tärkeää tutkimuksellisen kehittämistyön etenemisen kannalta.

Tutkimuksellisen kehittämistyössä keskeistä oli mahdollistaa tuetun asumisen asiakkaiden sekä ammattilaisten osallistuminen, koska kehittäminen kosketti heitä (Rantanen & Toikko 2009:58). Tämä mahdollisti myös yhteiskehittämisen onnistunutta toteutumista, kun molemmat tahot osallistuivat kehittämiseen (Paalasmaa 2014:122). Tuetun asumisen asiakkaiden osallistumisessa tiedonkeruumenetelmän valinnassa pohdittiin pitkään sähköisen kyselyn ja teemahaastattelun välillä. Sähköisellä kyselylomakkeella olisi ollut mahdollista tavoittaa suurempi asiakasmäärä. Tämän menetelmän riskinä oli kuitenkin aineiston jääminen pintapuoliseksi ja sekä väärinymmärrysten riskin kasvaminen. (Hirsjärvi ym. 2001:182.) Tästä syystä päädyttiin teemahaastatteluihin.

Teemahaastattelun kysymykset muodostuivat tutkimuksellisen kehittämistyön ensimmäisen kehittämistehtävän sekä teoreettisen viitekehyksen pohjalta (Hirsjärvi ym. 2001: 144-147). Teemahaastattelupohjan teemojen toimivuutta oli tarkoitus testata ennen käyttöönottoa, mutta tämä vaihe jäi aikataulujen tiukkuuden vuoksi. Ammattilaisten työpajan ajankohta oli määriteltävä hyvin aikaisessa vaiheessa ammattilaisten osallistumisen mahdollistamiseksi työvuorosunnittelu huomioiden. Tämä aikataulutus vaikutti myös siihen, että aikataulun puitteissa haastatteluja toteutui suunnitellun kuuden sijasta viisi. Teemahaastattelupohjan teemat toimivat kuitenkin käytännössä ja aineistosta tuli rikas. Ensimmäisen kehittämistehtävän osalta aineistoa kertyi 23 sivua (Arial, fontti 12, riviväli 1). Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä mahdollisti haastattelutilanteessa joustavan etenemisen sekä tarkentavien kysymyksien esittämisen. Kehittäjän kokemus vuorovaikutteisista haastattelutilanteista tuetun asumisen asiakkaiden kanssa vahvisti haastatteluiden onnistumista lisäten työn luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2001:191 -199.) Teemahaastatteluiden ansiokas onnistuminen toi kehittämistyöhön vahvasti asiakkaiden äänen ja mahdollistaen heidän arjen tarpeisiinsa vastaamisen digitaalisen työvälineen sisällön kehittämisessä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Tuetun asumisen ammattilaisia kehittäjä informoi tutkimuksellisesta kehittämistoiminnasta teams-tapaamisella tavoitellen 8-12 osallistujaa. Osallistujia tuetun asumisen ammattilaisten työpajaan oli lopulta seitsemän. Tutkimuksellisen kehittämistyön onneksi kaikki vapaaehtoisesti työpajaan ilmoittautuneet pääsivät osallistumaan työpajaan. Työpajassa aineistonkeräys toteutui kahdessa osassa ryhmäkeskusteluissa yh-

teiskehittelymenetelmin. Ensimmäisessä osuudessa käytössä oli learning cafe-menetelmä ammattilaisten näkökulman esiin tuomiseksi. Toisessa osuudessa lyhyen tauon jälkeen menetelmänä oli aivoriihi asiakkaiden teemahaastatteluissa esiin tuomiin tarpeiden ydinkohtiin vastaamiseksi. Learning cafen ja aivoriihen toteutuksessa nauhoitettiin ainoastaan yhteinen loppukeskustelu. Tämä ratkaisu vaikutti aineiston rikkauteen tiivistämällä vastauksia. Paljon hedelmällistä keskustelua ja perusteluita ideoihin digitaalisen työvälineen sisällön kehittämiseksi jäi learning cafen pöytäkuntien keskusteluihin. Loppukeskustelun fasilitoinnissa kehittäjä yritti saada näitä näkökulmia esiin vaihtelevalla menestyksellä. Kehittäjän vähäinen kokemus fasilitoijana toimimisesta varmasti vaikutti tähän asiaan. Yhteiskehittelymenetelmien käytössä fasilitoijan taidot ja menetelmien hallinta vaikuttavatkin luovan toiminnan onnistumiseen (Moilanen ym. 2015: 158 -163).

Tuetun asumisen ammattilaisten työpajan yhteiskehittelyssä fasilitoinnin merkitys nousi muutenkin vahvasti esiin. Kehittäjän tehtäväksi muodostui innostaa ja kannustaa osallistujia luovuuteen. Monessa keskustelussa realiteetit tulivat esiin mm. kustannusten tai tietoturvallisuuden näkökulmasta. Nämä ovat erittäin tärkeitä näkökulmia, mutta innovoinnissa ne latistavat helpolla ideointia. Työpajan onnistumisen näkökulmasta keskeiseksi asiaksi nousikin ilmapiirin pitäminen avoimena mahdollistaen luovuuden. (Moilanen ym. 2015: 158 -160.)

Aineiston analysointi toteutui aineistolähtöisenä sisällön analyysinä. Kerätty aineistoa tuetun asumisen asiakkaiden haastatteluista kertyi 23 sivua ja tuetun asumisen ammattilaisten learning cafen loppukeskustelusta kahdeksan sivua sekä aivoriihen loppukeskustelusta seitsemän sivua. Aineiston analysointi vaati erityistä tarkkuutta, koska yhdestä lausumasta saattoi löytyä useampi pelkistys (Sarajärvi & Tuomi: 124). Analysointi eteni kehittämistehtävä kerrallaan ja samantyylliset sisällöt toistuivat eri kehittämistehtäviin liittyvissä aineistoissa. Analyysi vaatikin erityistä tarkkuutta jokaisen analyysikysymyksen kohdalla. Tuetun asumisen ammattilaisten työpajaan kehittäjä vei alustavan analyysin tuetun asumisen asiakkaiden tarpeen ydinkohdista toimijuuden vahvistumiseksi. Tämä analyysi tarkentui analysoinnin edetessä. Analyysin ydinkohtien sisältö pysyi kuitenkin samana luokittelun tarkentuessa, mutta siivouksen onnistuminen yläluokan sijaan muodostui kodin kunnossapito ja siisteyden ylläpitäminen niminen yläluokka. Ammattilaisten työpajassa olisi luultavimmin kehitetty hiukan laajemmin sisältöä, jos analyysi olisi ollut valmis tai jos sinne olisi viety ydinkohtien sijasta analyysitulokset kokonaisuudessaan. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi eteni aineiston rikkauden perusteella ala- ja yläluokkiin kehittämistehtävä kerrallaan. Tämän jälkeen aineistolähtöinen sisällönanalyysi eteni digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöiden analysointiin,

jossa luokittelua yhdistelemällä muodostui pääluokkia eli digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöitä (Sarajärvi & Tuomi: 122-127.) Näyte aineistolähtöisestä sisällön analyysistä liitteissä (liite 9).

8.3 Eettiset kysymykset ja luotettavuus

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Tämä tarkoittaa tiedeyhteisön tunnustamia eettisiä toimintatapoja kuten rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. Nämä toimintatavat toteutuivat kaikissa tutkimuksellisen kehittämistyön vaiheissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK.) Tutkimuslupa haettiin ja myönnettiin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lupakäytänteiden mukaisesti 2.8.2024. Ennen tutkimusluvun hakemista tutkimussuunnitelma hyväksyttiin Metropolia ammattikorkeakoulun kuntoutuksen tutkinto-ohjelman yliopettaja Pekka Paalasmaan ja Lehtori Nea Vänskän toimesta. He toimivat tämän tutkimuksellisen kehittämistyön vastuuhjaajina. Länsi-uudenmaan hyvinvointialueen osalta vastuuhenkilönä toimii yhden tuetun asumisen tiimin palveluesimies.

Tutkimuksellisesta kehittämistyöstä informoitiin kirjallisesti sekä osallistujia että taustaorganisaatiota ja pyydettiin lupa työntekijöiden osallistumiselle. Tutkimukselliseen kehittämistyöhön osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen ja kaikki tutkimukselliseen kehittämistyöhön osallistuvat saivat tutkimusta koskevan tiedotteen sisältäen tietosuojaselosteen (liitteet 2 ja 5) ja allekirjoittivat suostumuslomakkeen (liite 3).

Tuetun asumisen asiakkaiden osalta käytettiin harkinnanvaraista valintaa varmistaen, että tutkimukseen kutsutut asiakkaat ymmärsivät kehittämisen tarkoituksen sekä tavoitteen ja pystyivät siten tehdä harkitun vapaaehtoisen päätöksen osallistua kehittämiseen. Harkinnanvaraisella valinnalla valikoidut, tuetun asumisen asiakkaat saivat viikon harkinta-ajan ja he itse ilmoittivat kehittäjälle halukkuutensa osallistua tutkimukselliseen kehittämistoimintaan. Kehittäjä sopi jokaisen tutkimukselliseen kehittämistoimintaan osallistuneen tuetun asumisen asiakkaan kanssa asiakkaalle sopivan haastattelupaikan sekä ajankohdan. Tällä oli tarkoitus varmistaa, että haastateltavan valitsema tila ja aika mahdollistaisi luontevan haastattelun (Vilkkä 2021:133). Tuetun asumisen asiakkaiden kanssa kehittäjä toi erikseen esiin, että vaikka työn työssä kehitetään digitaalisen työvälineen sisältöä, tämä ei kuitenkaan automaattisesti johda siihen, että tutkimustulosten mukainen digitaalisen työvälineen sisältö otettaisiin käyttöön vaan tämän tutkimuksellisen kehittämistyön valmistuttua kehittämistä tarkennetaan tulosten mukaisesti. Kehittäjä koki eettisesti erittäin tärkeäksi, että toimintatutkimuksellisen lähesty-

mistavan reflektiivinen sykleissä eteneminen selkeytyi myös tutkimukselliseen kehittämistoimintaan osallistuville tuetun asumisen asiakkaille (Heikkinen ym. 2023: 24-26). Tuetun asumisen asiakkaiden yksilöllisten teemahaastatteluiden jälkeen asiakkailla oli mahdollisuus ottaa yhteyttä kehittäjään, jos jokin asia jäi heitä mietityttämään.

Tuetun asumisen asiakkaiden teemahaastatteluja toteutui lopulta yksi suunniteltua vähemmän. Tulosten kannalta tämä haastattelu olisi voinut rikastaa aineistoa, mutta toisaalta kerätyssä aineistossa esiintyi jo saturaatiota eli kerätty aineisto toisti jo aiemmin kerättyä aineistoa (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2006). Tuetun asumisen asiakkaiden anonymiteetin vahvistamiseksi kehittäjä päätyi jättämään työstä suorat lainaukset tutkimusaineistosta pois sekä sisällön analyysinäytteeksi valikoitui näyte ammattilaisten tuottamasta aineistosta. Kehittäjä huomioi, että tämä voi vaikuttaa työn luotettavuuteen, mutta eettisyys meni tässä tilanteessa luotettavuuden edelle. (Rantanen & Toikko 2009:123).

Teemahaastattelut ääninauhoitettiin ja ääninauhitus litteroitiin tekstinmuotoon kehittämistehtävään liittyvältä osalta mahdollisimman pian keräämisen jälkeen. Ääninauhitteet tuhottiin heti litteroinnin jälkeen. Litteroitu anonymisoitu teksti tallennettiin Metropolian verkkolevyasemalle. Käytössä oli kehittäjän henkilökohtainen z-verkkolevyasema, joka oli kehittäjän henkilökohtaisella käyttäjätunnuksella ja salasanalla lukittu. Yksittäisille tutkimukselliseen kehittämistyöhön osallistuvalla annettiin tunnuskoodi. Aineisto analysoitiin koodattuna ja tulokset raportoitiin ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa. Tietoja ei annettu tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Lopulliset tutkimustulokset raportoitiin ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista. Kirjalliset materiaalit tallennettiin kehittäjän työpaikan lukolliseen kaappiin, joka oli ainoastaan kehittäjän käytössä. Verkkolevyille tallennetut anonymisoidut litteroinnit poistettiin tutkimuksen päättymiseen mennessä. Kirjalliset materiaalit tuhottiin silppuamalla työvaiheiden valmistuessa. Kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Työn luotettavuuteen vaikutti omalta osaltaan tutkimusten vähäisyys. Teoreettisessa viitekehyksessä olevat tutkimukset eivät ole suoraan vastaavasta toimintaympäristöstä, mutta ne ovat tuetun asumiseen konseptiin soveltuvia. Tutkimusten vähäisyys tuo esiin tämän työn ajankohtaisuuden ja tarpeen digitaalisen sisällön kehittämisessä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan näkökulmasta luotettavuuteen vaikuttaa myös siihen osallistuvien henkilöiden sitoutuminen, joka tässä työssä onnistui erittäin hyvin

(Rantanen & Toikko 2009: 124). Kaikki vapaaehtoisesti osallistumisestaan ilmoittaneet henkilöt osallistuivat kehittämiseen aktiivisesti ja kertoivat odottavansa tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksia mielenkiinnolla. Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksista tiedotetaan sekä tuetun asumisen asiakkaita että ammattilaisia työn valmistuttua.

8.4 Hyödynnettävyys ja jatkokehittämisideat

Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksena muodostunut kuvaus digitaalisen työvälineen sisällön ydintekijöistä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi on hyödynnettävissä asiakaslähtöisten digitaalisten työvälineiden sisältöjen kehittämisessä asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi tuetun asumisen konseptia laajemmin. Asiakaslähtöisyys onkin erittäin merkityksellistä digitaalisen työvälineen sisällön kehittämisessä, kun tarkoituksena on toimijuuden vahvistuminen digitaalisen työvälineen käyttäjän arjessa (Hagström ym. 2020). Vammaisten henkilöiden osallisuuden takaaminen ja kuuleminen ovat myös nykyisessä hallitusohjelmassa kirjattuna huomioon otettavina asioina vammaisten henkilöiden arjen toimivuuteen liittyvien palveluiden suunnittelussa (Valtioneuvosto 2023: 34).

Tutkimuksellisen kehittämistyön tulokset ovat hyödynnettävissä Länsi-uudenmaan hyvinvointialueen strategian mukaisessa kehittämisessä, jossa tavoitteena on digi- ja liikuvien palveluiden tehokas hyödyntäminen, asiakkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistuminen sekä edelläkävijyys digitaalisten sovellusten ja teknologian hyödyntämisessä (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue a). Tulokset ovat hyödynnettävissä sekä organisaation asiakaslähtöisten digitaalisten palveluiden suunnittelussa vahvistaen tarvetta monikanavaisille ja helppokäyttöisille digitaalisille sisällöille, että tuetun asumisen ja kotiin vietävien palvelujen kehittämisessä yli asiakasrajojen mm. ikäänntyneiden- ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tutkimuksellisen kehittämistyön tulokset ovat hyödynnettävissä hyvinvointialueen strategian tavoitteiden mukaisesti uudistaessa palveluja sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla huomioiden monipuoliset tavat järjestää palveluja laadukkaasti sekä vastuullinen talous huomioiden. (Länsi-uudenmaan hyvinvointialue a.)

Vammaispalveluiden palvelutuotannon näkökulmasta tämä tutkimuksellinen kehittämis työ tuo konkreettisesti näkyviin tarpeen digitaalisten työvälineiden sisällön kehittämiselle tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Työn tulokset vastaavat omalta osaltaan hyvinvointialueen perustehtävään järjestää laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut asiakaslähtöisesti, yhdenvertaisesti ja vastuullisesti. (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue a.) Tulokset eivät rajaudu ainoastaan tuetun asumisen konseptiin vaan

ovat hyödynnettävissä laajemmin palvelutuotannon kehittämisessä. Työssä esiin tulleiden digitaalisten sisältöjen ydintekijöiden huomioimisella on mahdollisuus vastata koko hyvinvointialueen vammaispalveluiden asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseen digitaalisten työvälineiden sisällön kehittämisen kautta. Vammaispalveluiden palvelutuotannossa saavutettavia, reaaliaikaisia ja arjen rytmin ja toimintojen vahvistumista edistäviä digitaalisia ratkaisuja voidaan hyödyntää laajemmin esimerkiksi tuetussa työllistymisessä, työtoiminnassa ja ympärivuorokautisessa asumisessa asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Uudistuvan vammaispalveluin myötä vammaisella henkilöllä on myös mahdollisuus saada valmennusta mm. oppiakseen uusia tai vahvistaakseen olemassa olevia itsenäisessä elämässä tarvittavia taitoja edellyttäen, että valmennusta ei ole mahdollista saada lääkinnällisenä kuntoutuksena (Vammaispalveluiden käsikirja 2023c). Tämän kehittämistyöntulokset ovat hyödynnettävissä lain muutoksen mukaisen valmennuksen suunnittelussa asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Tutkimuksellisen kehittämistyön perusteella tarvitaan lisää tutkimuksia erilaisten digitaalisten sisältöjen vaikuttavuudesta asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Käyttäjäkokeilujen kautta eri tuotteiden käytettävyydestä ja vaikuttavuudesta olisi mahdollista saada tutkittua tietoa jatkokehittämistä varten asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tutkimuksellisen kehittämistyön jatkokehittämistarpeena nousee esiin digitaalisen työvälineen sisällön monialaisen yhteiskehittelyn tarve tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tarve tällaiselle saavutettavalle, helppokäyttöiselle, reaaliaikaiselle ja yksilöllisesti räätälöitävälle digitaaliselle arjen rytmiä ja toimintoja vahvistavalle sisällölle on selkeä. Tällaisen tuotteen käytettävyyden mahdollistamiseksi jatkokehittämiseen tarvitaan tulosten perusteella monialaista yhteiskehittelyä digitaalisia sisältöjä kehittävä toimijan, digitaalista sisältöä käyttävien henkilöiden ja ammattilaisten kesken. Tällaisen tuotteen hyödyntäminen olisi mahdollista asumista laajemmin esimerkiksi kuntoutuksessa, työhönvalmennuksessa sekä erityisammattioppilaitoksissa asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tämän jatkokehittämistarpeen ajankohtaisuudesta kertoo eri hankkeissa kehitetyt digitaalisen työvälineiden sisällöt kuten käyttäjälähtöisen kehittämisen lopputuloksena valmistunut digihelppari mobiilisovellus sekä DigiNepsy-hankkeen digitaalisen kalenterin prototyypin kehittäminen (Aspa; Hannukainen ym. 2022: 160-161).

Tutkimuksellisen kehittämistyön jatkokehittämistarpeena esiin nousee esiin myös tarve kerätä ajantasaista tietoa jo käytössä olevista toimijuuden vahvistumiseen kehitellyissä digitaalisista sisällöistä. Tällä hetkellä tieto on hyvin pirstaleista ja vaikeasti saavutettavaa. Yhteen koottuna digitaalisen sisällön käyttäjä voisi hyödyntää materiaalipankkia

vastaamaan yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Tällainen materiaalipankki voisi toimia Ella-sovelluksen kaltaisesti eri toimijoiden, asiakkaiden ja ammattilaisten hyödynnettävänä. Tarve kokemusten jaolle nousi esiin myös tuetun asumisen asiakkaiden tuloksissa digitaalisen työvälineen sisällössä toimijuuden vahvistumiseksi. Tällainen materiaalipankki voisi sisältää mahdollisuuden jakaa kokemuksia digitaalisten työvälineiden käytöstä arjessa sekä jatkokehittämisideoista käytännön kokemuksiin perustuen. Tämä käyttäjien osallistuminen digitaalisen työvälineen sisällön kehittämiseen tuleekin olla kehittämisen lähtökohtana toimijuuden vahvistumiseksi.

Lähteet

Aluehallintovirasto. Digi kuuluu kaikille. <<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/>>. Viitattu 26.3.2024.

Andreassen, Maria & Boman, Inga-Lill & Danielsson, Henrik & Hemmingsson, Helena & Jaarsma, Tiny 2020. Feasibility of an intervention for patients with cognitive impairment using an interactive digital calendar with mobile phone reminders (RemindMe) to improve the performance of activities in everyday life. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17. 1-14.

Andreassen, Maria & Danielsson, Henrik & Hemmingsson, Helena & Jaarsma, Tiny 2022. An interactive digital calendar with mobile phone reminders (RemindMe) for people with cognitive impairment: A pilot randomized controlled trial. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy* 29, (4). 270–281.

Aspa.Digi-helppari auttaa arjen rutiineissa. <<https://www.aspa.fi/kehittamistoiminta/digi-loikkarit/digihelppari-auttaa-arjen-rutiineissa/>>. Viitattu 23.4.2024.

Brunone, Lucia & D'Amico, Fiora & Desire, Lorenzo & Resta, Emanuela 2021. Evaluating a low-cost technology to enable people with intellectual disability or psychiatric disorders to initiate and perform functional daily activities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 18.

Byrne, Paula & Maden, Michelle & Rodgers, Sarah E. & Wilson, Samantha A. 2022. A systematic review of smartphone and tablet use by older adults with and without cognitive impairment. *Innovation in Aging* 6. 1-19.

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2015. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (Toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus. 27 – 44.

Espoon kaupunki. Asumisen ohjelma. Vammaisten kuntalaisten asumisen muotojen ja palveluiden edistäminen Espoossa 2016–2025. Espoon kaupunki, sosiaali- ja terveystoimi, perhe- ja sosiaalipalvelut, vammaispalvelut. <https://static.es-poo.fi/cdn/ff/gppN1dgCkuFtGKiGQ4EQ69jqNonLml9XIC-TxZSQU_Y/1629461203/public/2021-08/Asumisen%20ohjelma%20-%20Vammaisten%20kuntalaisten%20asumisen%20muotojen%20ja%20palveluiden%20edist%C3%A4minen%20Espoossa%202016%E2%80%932025.pdf>. Viitattu 2.12.2022.

Günther, Kirsi & Raitakari, Suvi & Vuorinen, Ilkka 2022. Neuvottelut toimijuudesta aikuissosiaalityön asiakkaiden kotikäynneillä. Teoksessa Günther, Kirsi & Raitakari, Suvi & Räsänen, Jenni-Mari. *Koti, hyvinvointityö ja haavoittuvuus*. Tampere: Tampere University Press. 315 – 346.

Hagström, Suvi & Karhinen, Panu & Kokko, Jaana 2020. Digiteknologia kotona asumisen tukijana. Päivitetty 27.11.2020. < <https://www.tuttunet.fi/tietoja-ja-oivalluksia/digitek-nologia-kotona-asumisen-tukijana.html>>. Viitattu 9.10.2022.

Halvorsrud, Liv & Holthe, Torhild & Lund, Anne 2022. Digital assistive technology to support everyday living in community-dwelling older adults with mild cognitive impairment and dementia. *Clinical Interventions in Aging* 17. 519 – 544.

Hannukainen, Hanna & Huhtasalo, Jenni & Merilampi, Sari & Toivonen, Krista 2022. Hyvinvointitekniikan mahdollisuudet nepsy-arjessa. Teoksessa Puustjärvi, Anita & Savikuja, Tuula (toim.). *Nepsy-opas. Tukea neuropsykiatrisiin haasteisiin*. Jyväskylä: PS-Kustannus. 159 – 165.

Heikkinen, Hannu 2015. Toimintatutkimus: kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (Toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-Kustannus. 204 – 219.

Heikkinen, Hannu & Kaukko, Mervi & Salo, Petri 2023. Mitä toimintatutkimus on ja miten sitä tehdään. Teoksessa Heikkinen, Hannu & Kaukko, Mervi (toim.). *Toimintatutkimus. Käytännön opas*. Tampere: Vastapaino. 17 – 38.

Heikkinen, Hannu 2008. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Heikkinen, Hannu & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.). *Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat*. 3. korjattu painos. Helsinki: Kansanvalistusseura. 16 – 38.

Heikkinen, Hannu & Häkkinen, Päivi & Kontinen, Tiina 2008. Toiminnan tutkimisen suuntaukset. Teoksessa Heikkinen, Hannu & Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.). *Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat*. 3. korjattu painos. Helsinki: Kansanvalistusseura. 39 – 76.

Henriksson, Mikko & Juvonen-Posti, Pirjo & Pesonen, Sanna & Savinainen, Minna & Seppänen-Järvelä, Riitta & Syrjä, Vesa & Tuusa, Matti 2018. Yhteistoiminta ja toimijuus kuntoutumista edistävinä vaikutusmekanismeina. Teoksessa Härkäpää, Kristiina & Kostamo-Pääkkö, Kaisa & Lindth, Jari (toim.). *Sosiaalinen kuntoutuksessa*. Rovaniemi: Lapland University Press. 125 – 148. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63636/Sosiaalinen_kuntoutuksessa_pdfA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 16.4.2024.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara 2001. *Tutki ja kirjoita*. 6-7 painos. Vantaa: Tammi.

Jyrkämä, Jyrki 2008. Toimijuus, ikääntyminen ja arkielämä. *Hahmottelua teoreettis metodologiseksi viitekehikseksi*. *Gerontologia* 4. 190 – 203.

Jyrkämä, Jyrki 2013. Vanheneminen, arkitilanteet ja toimijuus. Teoksessa Heikkinen, Eino & Jyrkämä, Jyrki & Rantanen, Taina (toim.). *Gerontologia*. 3. uudistettu painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 421 – 425.

Koning, Mark & Schippers, Alice & Van Hove, Geert & Volkers, Karin & Zaagsma, Miriam 2022. Supporting independently living people with intellectual disabilities: a qualitative study into professional remotesupport practices. *British Journal of Learning Disabilities*. 1-10.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue a. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategia. <<https://www.luvn.fi/fi/tietoa-meista/lansi-uudenmaan-hyvinvointialueen-strategia>>. Viitattu 3.4.2024.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue b. Palveluiden omavalvontasuunnitelmat. <<https://www.luvn.fi/fi/palveluiden-omavalvontasuunnitelmat#section-5165>>. Viitattu 3.4.2024.

Länsi-uudenmaan hyvinvointialue c. Ella-sovellus ladattavissa sovelluskaupoissa. Päivitetty 10.11.2023. <<https://www.luvn.fi/fi/uutiset/2023/11/ella-sovellus-ladattavissa-sovelluskaupoista>>. Viitattu 12.4.2023.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue d. Etäpalvelut laajentavat palveluvalikoimaa. Päivitetty 29.11.2022. <<https://www.luvn.fi/fi/uutiset/2022/11/etapalvelut-laajentavat-palveluvalikoimaa>>. Viitattu 11.5.2023.

Martin, Marjatta & Romakkaniemi, Marjo 2021. Jaettu toimijuus vammaispalveluiden sosiaalityössä. Teoksessa Hautala, Sanna & Kivistö, Mari & Tarvainen, Merja & Teittinen, Antti (toim.). *Vammaiset ihmiset kansalaisina*. Tampere: Vastapaino. 203 – 234.

Moilanen, Teemu & Ojasalo, Katri & Ritalahti, Jarmo 2015. *Kehittämistyön menetelmät uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Paalasmaa, Pekka 2014. Yhteiskehittely yhdessä oppimisena. Teoksessa Sipari, Salla & Mäkinen, Elisa & Paalasmaa, Pekka (toim.). *Kuntoutettavasta kehittäjäkumppaniksi*. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja AATOS-ARTIKKELIT 13/2014. 122 – 126 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122927/AATOS_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 2.5.2024.

Puusniekka, Anna & Saaranen-Kauppinen, Anita 2006. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto <<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>>. Viitattu 18.4.2024.

Rantanen, Teemu & Toikko, Timo 2009. *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon*. 3. korjattu painos. Tampere: Tampere University Press.

Reunanen, Merja 2017. *Toimijuus kuntoutuskokemusten kerronnassa ja fysioterapian kohtaamisissa*. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62863/Reunanen_Merja_ActaE_216_pdfA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 16.4.2024.

Schippers, Alice & Swart, Eline & Van Hove, Geert. & Volkers, Karin & Zaagsma, Miriam 2020. The use of online support by people with intellectual disabilities living independently during COVID-19. *Journal of Intellectual Disability Research* 64. 750–756.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2023. Vammaispalvelut ja tukitoimet. Päivitetty 11.1.2023. <<https://stm.fi/vammaispalvelut-tukitoimet>>. Viitattu 22.6.2023.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. Päivitetty 9.10.2023. <<https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012#HTK>>. Viitattu 16.4.2024.

Valtioneuvosto 2019. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma. Valtioneuvoston julkaisu 2019:31. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 8.10.2022.

Valtioneuvosto 2023. Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma. Valtioneuvoston julkaisu 2023:58. <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165042/Paaministeri-Petteri-Orpon-hallituksen-ohjelma-20062023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Viitattu 29.6.2023.

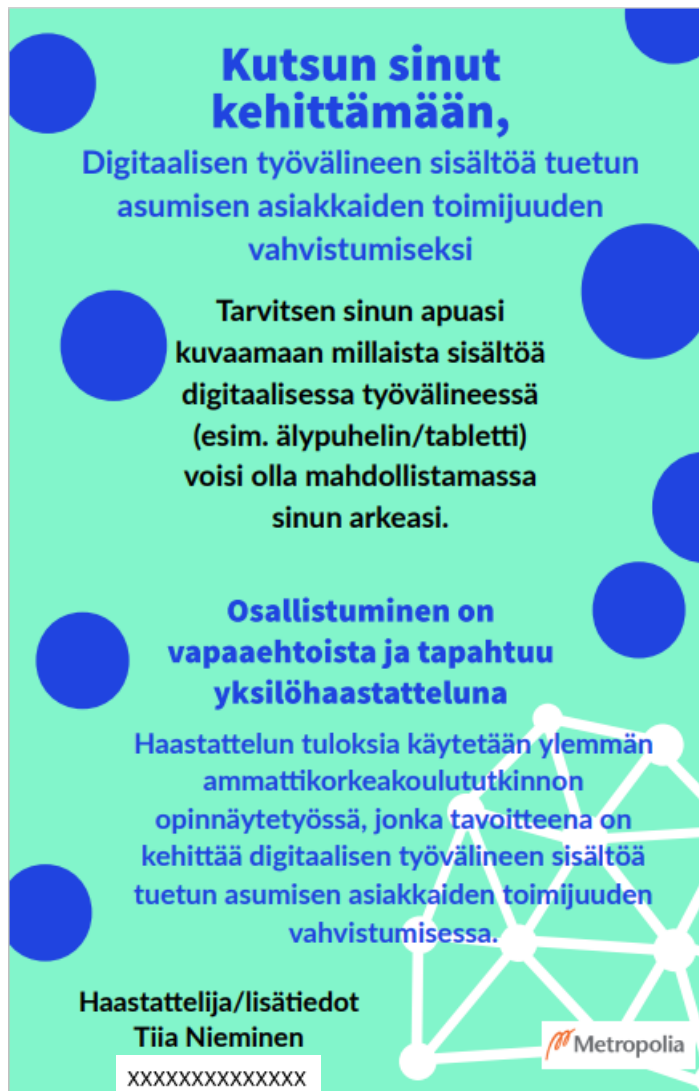
Vammaispalvelujen käsikirja 2023a. Terveyden- ja Hyvinvoinnin Laitos 2023. Päivitetty 19.4.2023. <<https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/asuminen>>. Viitattu 29.6.2023.

Vammaispalvelujen käsikirja 2023b. Terveyden- ja Hyvinvoinnin Laitos. Päivitetty 12.4.2023. <<https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/itsemaaramisoikeuden-tukeminen#kaytanto>>. Viitattu 12.4.2023.

Vammaispalveluiden käsikirja 2023c. Terveyden- ja Hyvinvoinnin Laitos. Päivitetty 5.12.2023. <<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/ajan-kohtaista/uusi-vammaispalvelulaki/valmennus>>. Viitattu 12.4.2024.

Vilka, Hanna 2021. Tutki ja kehitä. 5. päivitetty painos. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Kutsu asiakkaille

Kutsun sinut kehittämään,
Digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Tarvitsen sinun apuasi kuvaamaan millaista sisältöä digitaalisessa työvälineessä (esim. älypuhelin/tabletti) voisi olla mahdollistamassa sinun arkeasi.

Osallistuminen on vapaaehtoista ja tapahtuu yksilöhaastatteluna

Haastattelun tuloksia käytetään ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössä, jonka tavoitteena on kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumisessa.

Haastattelija/lisätiedot
Tiia Nieminen
XXXXXXXXXXXXXXXX

Tiedote tutkimuksesta asiakkaille

Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Digitaalisen työvälineen sisällön kehittäminen tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Pyydän sinua mukaan tutkimukseen. Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Tuetun asumisen asiakkaana sinulla on asiantuntemusta asiasta.

Tässä tiedotteessa kerrotaan tutkimuksesta ja sinun mahdollisesta osuudestasi tutkimuksessa. Voit rauhassa tutustua tiedotteeseen ja kysyä lisäkysymyksiä. Jos päätät osallistua, saat allekirjoitettavaksi erillisen suostumuksen.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit myös keskeyttää osallistumisesi ilmoittamatta syytä. Jos päätät peruuttaa osallistumisesi siihen mennessä kerättyjä tietoja, voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa. Tutkimukseen osallistuminen tai osallistumatta jättäminen ei vaikuta saamaasi palveluun tuetun asumisen asiakkaana.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimus kuuluu Metropolia ammattikorkeakoulun Kuntoutuksen YAMK opiskelijan tutkimuksellisen kehittämistyön opintoihin ja sen tuloksista valmistuu opinnäytetyö.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimus toteutetaan toimintatutkimuksellisen lähestymistavan mukaisesti. Tutkimusaineisto kerätään tuetun asumisen asiakkailta yksilöhaastatteluina, jotka kestävät n. 30-60 minuuttia. Haastattelun aika ja paikka sovitaan yhdessä osallistujan kanssa. Haastattelu ääninauhotetaan ja kirjoitetaan tekstin muotoon kehittämistehtävään liittyvältä osalta.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Mahdollisuus vaikuttaa digitaalisen työvälineen sisällön kehittämiseen tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta korvausta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimus on Kuntoutuksen YAMK opintojen opinnäytetyö, joka julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa internetissä.

Tutkimuksen päättäminen

Tutkimuksen päättämisen jälkeen tuloksista tiedotetaan tuetun asumisen asiakkaita.

Lisätiedot

Voit esittää tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä
Nimi: Tiia Nieminen

Tiedote tutkimuksesta

Puh. XXXXXXXXXXXXXXX
Sähköposti: tiia.nieminen@luvn.fi

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja
Titteli: Lehtori
Nimi: Nea Vänskä
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy / yksikkö
Puh. 0406738664
Sähköposti: nea.vanska@metropolia.fi

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoja, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla Metropolia Ammattikorkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on

Metropolia Ammattikorkeakoulu	☒	x
Toimeksiantaja	☐	
Muu yhteistyötaho	☐	
Opinnäytetyöntekijä	☒	x

Yhteisrekisterinpitäjien vastuut [tarvittaessa]

1. Opiskelija vastaa henkilötietojen käsittelystä koko niiden elinkaaren ajan
2. Metropolia ammattikorkeakoulu päättää henkilötietojen käsittelyssä käytettävistä työvälineistä (tietojärjestelmät/ohjelmistot) sekä vastaa henkilötietojen käsittelyssä käytettävien työvälineiden ja/tai tallennuspalvelujen tietoturvasta.
3. Opiskelija vastaa rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta ja rekisteröidyn informoinnista.

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Tiia Nieminen
Organisaatio: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Puh. xxxxxxxxxxxxxxxx
Sähköposti: tiia.nieminen@luvn.fi

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Tässä tutkimuksessa kerättäviä henkilötietoja ovat nimi, puhelinnumero, käsiala ja puheääni haastattelusta.

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuva velvollisuutta toimittaa henkilötietoja vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Tutkimuksessa kerätään henkilötietojanne myös seuraavista lähteistä

Tutkimuksessa ei kerätä muita henkilötietoja.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Ääninauhitteet kirjoitetaan tekstin muotoon nimettömästi ja ne tallennetaan Metropolian verkkolevyasemalle, jossa käytössä opiskelijan henkilökohtainen z-verkkolevyasema, joka on opiskelijan henkilökohtaisella käyttäjätunnuksella ja salasamalla lukittu. Kirjalliset materiaalit ovat tallennettu opiskelijan työpaikan lukolliseen kaappiin, joka on ainoastaan opiskelijan käytössä. Kirjallisissa materiaaleissa ei ole henkilötietoja suostumusasiakirjaa lukuun ottamatta.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoituksena on kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Henkilötietojen käsittelyperusteena on osallistujien suostumus.

Tutkimuksen kesto aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Henkilötietojen käsittelyaika on tutkimuksen kesto aika elokuu-lokakuu 2023.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Ääninauhitteet tuhoetaan heti tekstin muotoon kirjoittamisen jälkeen. Verkkolevyille tallennetut anonysoidut/nimettömät tekstit poistetaan tutkimuksen päättymiseen mennessä. Tulostetut ja muut kirjalliset materiaalit tuhoetaan silppuamalla työn valmistuessa.

Tietojen luovuttaminen tutkimusrekisteristä

Tietoja ei luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

Henkilötietojenne mahdollinen siirto EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle

Tietojanne ei siirretä EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä

- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkimuksessa kerätyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa
Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksittäisille tutkittavalle annetaan tunnuskoodi ja häntä koskevat tiedot säilytetään koodattuina tutkimusaineistossa. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa. Tietoja ei anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista.

Suostumusasiakirjat

TUTKITTAVAN SUOSTUMUS - Digitaalisen työvälineen sisällön kehittäminen tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Paikka: Tuettu asuminen, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Tutkija: Toimintaterapeutti/ Metropolia Ammattikorkeakoulu YAMK-opiskelija Tiia Nieminen

Minua _____ on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukselliseen kehittämistyöhön, jonka tarkoituksena on kehittää digitaalisten työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Minä olen:

- lukenut ja ymmärtänyt saamani tutkimustiedotteen
- saanut tiedotteesta riittävästi tietoa tutkimuksesta sekä sen yhteydessä suoritettavasta tietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta
- saanut kuulla tiedotteen sisällöstä suullisesti
- saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini
- saanut riittävästi aikaa harkita tutkimukseen osallistumista
- saanut riittävät tiedot tutkimuksen tarkoituksesta, toteutuksesta, hyödyistä ja riskeistä
- en ole kokenut, että minua painostetaan tai houkutellessaan osallistumaan tutkimukseen

Allekirjoituksellani suostun osallistumaan vapaaehtoisesti tutkimukselliseen kehittämistoimintaan ja suostun siihen, että henkilötietoni tallennetaan tietosuojaselosteessa mainitulla tavalla.

Minä tiedän, että:

- tietojani käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta sivullisille
- tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista
- minulla on oikeus kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta
- voin myöhemmin halutessani keskeyttää tutkimuksen tai peruuttaa suostumukseni syytä ilmoittamatta
- keskeyttäminen ei vaikuta kohteluuni millään tavalla
- keskeyttäessäni tutkimuksen tai peruuttaessani suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja käytetään osana tutkimusta
- tutkimukseen osallistumisesta aiheutuneista kuluista ei makseta korvausta

Tukittavan allekirjoitus

Nimen selvennys

Puhelinnumero (asiakkaat)

Päiväys

Tutkijan allekirjoitus

Nimen selvennys

Päiväys

Alkuperäinen allekirjoitettu asiakirja jää tutkijan arkistoon ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Kutsu ammattilaiset

KUTSU YHTEISKEHITTELYYN

Kutsun sinut tuetun asumisen ammattilaisten yhteiskehittelytyöpajaan kehittämään digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Yhteiskehittelytyöpajan tuloksia käytetään ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössä. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Ajankohta syyskuu 2025, kesto 3h tuntia. Yhteiskehittelyyn osallistuu 8-12 henkilöä.

Tarkemmat tiedot ajasta & paikasta tarkentuvat ilmoittautumisen myötä.

Yhteiskehittelyn fasilitaattori/lisätiedot

Toimintaterapeutti Tiia Nieminen

Matinniityn asumispalvelut

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue,

xxxxxxxxxxxxx, tiia.nieminen@luvn.fi

Tiedote tutkimuksesta ammattilaisille

Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Digitaalisen työvälineen sisällön kehittäminen tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan/kehitetään digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska teillä on asiantuntemusta asiaan liittyen. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta työsuhteeseen tuetun asumisen ammattilaisena. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi arjessa.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimus kuuluu Metropolia ammattikorkeakoulun Kuntoutuksen YAMK opiskelijan tutkimuksellisen kehittämistyön opintoihin ja sen tuloksista valmistuu opinnäytetyö Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tuetun asumisen palvelun kehittämistä varten.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimus toteutetaan toimintatutkimuksellisen lähestymistavan mukaisesti. Tutkimusaineisto kerätään sekä tuetun asumisen asiakkailta että ammattilaisilta. Aineistonkeruu tuetun asumisen ammattilaisilta toteutuu ryhmämuotoisen yhteiskehittelynä, joka kestää n. 3 tuntia. Yhteiskehittelyn tuotokset kuvataan ja loppukeskustelu ääninauhoitetaan. Aineisto litteroidaan tekstin muotoon kehittämistehtävään liittyvältä osalta.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Mahdollisuus vaikuttaa digitaalisen työvälineen sisällön kehittämiseen tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta. Yhteiskehittelyyn osallistuminen on työaika.

Tutkittavien vakuutusurva

Tutkimukseen ei liity vakuutusurva.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tiedote tutkimuksesta

Tutkimus on Kuntoutuksen YAMK opintojen opinnäytetyö, joka julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa.

Tutkimuksen päättäminen

Tutkimuksen päättymisen jälkeen tuloksista tiedotetaan tuetun asumisen ammattilaisia. Tuloksiin pohjautuen on tarkoitus jatkaa digitaalisen työvälineen sisällön kehittämistä yhteiskehittelymenetelmin vapaaehtoisten kanssa.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä
Nimi: Tiia Nieminen
Puh. | xxxxxxxxxxxxxxxx
Sähköposti: tiia.nieminen@luvn.fi

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja
Titteli: Lehtori
Nimi: Nea Vänskä
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy
Puh. 0406738664
Sähköposti: nea.vanska@metropolia.fi

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoa, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla Metropolia Ammattikorkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on

Metropolia Ammattikorkeakoulu	☒	
Toimeksiantaja	☐	Toimeksiantajan nimi:
Muu yhteistyötaho	☐	Yhteistyötahon nimi:
Opinnäytetyöntekijä	☒	

Yhteisrekisterinpitäjien vastuut [tarvittaessa]

1. Opiskelija vastaa henkilötietojen käsittelystä koko niiden elinkaaren ajan
2. Metropolia ammattikorkeakoulu päättää henkilötietojen käsittelyssä käytettävistä työvälineistä (tietojärjestelmät/ohjelmistot) sekä vastaa henkilötietojen käsittelyssä käytettävien työvälineiden ja/tai tallennuslustojen tietoturvasta.
3. Opiskelija vastaa rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta ja rekisteröidyn informoinnista.

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Tiia Nieminen
Organisaatio: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Puh. xxxxxxxxxxxxxxx
Sähköposti: tiia.nieminen@luvn.fi

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Tässä tutkimuksessa kerättäviä henkilötietoja ovat nimi, yhteystiedot, käsiala sekä puheääni yhteiskehittelystä.

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietoja vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Tutkimuksessa kerätään henkilötietojanne myös seuraavista lähteistä

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietojanne muista lähteistä.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Ääninauhoite litteroidaan tekstin muotoon nimettömästi. Litteroitu teksti tallennetaan Metropolian verkkolevyasemalle, jossa käytössä opiskelijan henkilökohtainen z-verkkolevyasema, joka on opiskelijan henkilökohtaisella käyttäjätunnuksella ja salasamalla lukittu. Kirjalliset materiaalit ovat tallennettu opiskelijan työpaikan lukolliseen kaappiin, joka on ainoastaan opiskelijan käytössä. Kirjallisissa materiaaleissa ei ole henkilötietoja.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoituksena on kehittää digitaalisen työvälineen sisältöä tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Henkilötietojen käsittelyperusteena on osallistujien suostumus.

Tutkimuksen kesto-aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Henkilötietojen käsittelyaika on tutkimuksen aineistonkeruu ja litterointivaiheessa elokuu-lokakuu 2023.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Ääninauhoitteet tuhoetaan heti litteroinnin jälkeen. Verkkolevyille tallennetut anonysoidut litteroinnit poistetaan tutkimuksen päättymiseen mennessä. Tulostetut materiaalit tuhoetaan silppuamalla työn valmistuessa.

Tietojen luovuttaminen tutkimusrekisteristä

Tietoja ei luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

Henkilötietojenne mahdollinen siirto EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle

Tietojanne ei siirretä EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen

- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

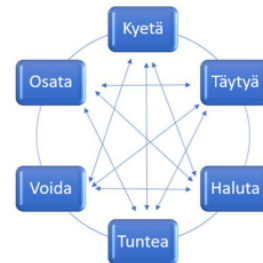
Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkimuksessa kerättyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa
Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksittäisille tutkittavalle annetaan tunnuskoodi ja häntä koskevat tiedot säilytetään koodattuina tutkimusaineistossa. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa. Tietoja ei anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista.

Teemahaastattelurunko

TEEMAHAASTATTELURUNKO tuetun asumisen asiakkaat

Kuvio 1. Toimijuuden modalleetti (mukailleen Jyrkämä 2008)

ENSIMMÄINEN TEEMA:

Onko arjessasi asioita, joiden haluaisit onnistuvan? (haluta, osata, tuntee ja kyetä)

- Mitä asiaa tavoittelet/toivot arjessasi? Minkä asian onnistuminen tekisi sinut iloiseksi?
- mitä haluaisit tehdä arjessasi itsenäisemmin? / Mitä haluaisit osata?
- onko arjessasi joku asia tai tilanne mihin saat ohjausta, mutta haluaisit suoriutua siitä itsenäisemmin?
- minkälainen tieto/ taito auttaisi sinua toimimaan itsenäisemmin?

TOINEN TEEMA:

Koetko, että sinulla on tarve toimia jossakin arjen tilanteessa toisin/paremmiin? (täytyä, tuntee)

- onko arjessasi joku asia, mikä sinun täytyisi tehdä, että arkesi olisi sujuvampaa?
- millaisissa asioissa koet, että sinun tulisi kyetä toimimaan itsenäisemmin?
- voisiko kännykän/tabletin/sovelluksen sisältö auttaa sinua tässä asiassa?

KOLMAS TEEMA:

Voisiko digitaalisen työvälineen kuten kännykän/tabletin sovellus helpottaa arkesi? (haluta, kyetä, täytyä, tuntee, osata)

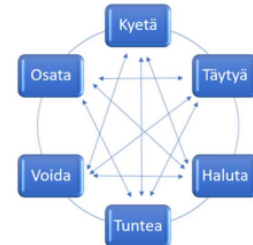
- mitä tabletti/kännykkä/sovellus voisi sisältää, että se auttaisi sinua arjessa?
- mitä arkeen liittyviä asioita haluaisit löytää helposti puhelimen/tabletin avulla?
- onko jotain mihin olet jo etsinyt esim. sovellusta?
- onko sinulla ideoita, minkälainen tuki puhelimen/tabletin kautta voisi auttaa sinua?
- haluaisitko saada ohjausta kännykän/tabletin kautta? millaisia ideoita sinulla on siitä?

Ryhmäkeskustelu yhteiskehittelymenetelmin

RYHMÄKESKUSTELU YHTEISKEHITTELYMENETELMIN

12.00 -12.15 Tilaisuuden aloitus ja alustus aiheeseen

- Esittäytyminen
- Toimijuuden käsitteen avaaminen
- Digitaalisen työvälineen sisällön avaaminen
- työskentelyn esittely

Kuvio 1. Toimijuuden modaliteetit (mukaanlly Jyrkämä 2008)

12.15 – 13.45 Learning cafe – työskentely

- 12.15 - 12.30 Ensimmäinen kierros
- 12.30 - 12.45 Toinen kierros
- 12.45 – 13.00 Kolmas kierros
- 13.00 -13.45 Loppukeskustelu

13.45 -14.00 Tauko

14.00 -15.00 Aivoriihi – työskentely

- 14.00 -14.10 Aivoriihityöskentelyn alustus
- 14.10 -14.20 Itsenäinen ideointi
- 14.20 -14.50 Ryhmäkeskustelu ideoista
- 14.50 -15.00 Yhteenveto työskentelystä

Tilaisuuden päättäminen

Learning cafe- pöytäkuntien aiheet:

Ensimmäinen pöytäkunta:

- Minkälaisia digitaalisia sisältöjä olet käytännön työssä kaivannut asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi arjessa? (kyetä, haluta, osata, täytyä)

Apukysymys: Oletko kohdannut tilanteita, joissa olet kaivannut digitaalisen työvälineen sisällön mahdollisuuksia vahvistaa asiakkaan tavoitteita, taitoja tai toimintakykyä?

Toinen pöytäkunta:

- Mihin asiakkaiden tarpeisiin toimijuuden vahvistumiseksi on nykyisillä työmenetelmillä vaikea vastata? (kyetä, täytyä, haluta, osata)

Apukysymykset: Mitä asiakkaat ovat halunneet osata, mutta tarpeeseen on ollut vaikea vastata olemassa olevilla menetelmillä? Mitä asiakkaat ovat kokeneet, että heidän tulisi hallita toimijuuden vahvistumiseksi, mutta siihen on vaikea vastata nykyisillä menetelmillä?

- Minkälainen digitaalinen sisältö voisi vastata kyseisiin tarpeisiin?

Kolmas pöytäkunta:

- Millaisia digitaalisten työvälineiden sisältöjä tuetun asumisen asiakkaat ovat kokeilleet/halunneet hyödyntää/hyödyntäneet toimijuuden vahvistumiseksi? Millaisia esteitä tai rajoitteita olet huomannut liittyvän niiden käyttöön? (täytyä, osata, haluta, tuntea?)
- Millaisia esteitä tai rajoitteita olet huomannut liittyvän niiden käyttöön? (täytyä, tuntea)

Aivoriihityöskentely

Asiakkaiden haastattelusta nousseisiin ydintarpeisiin vastaaminen digitaalisen sisällön keinoin (haluta, osata, täytyä, kyetä, tuntea)

Alustava analyysi yhteiskehittelyyn

Näyte aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä

Mitä sisältöä digitaalisessa työvälineessä tulisi olla tuetun asumisen asiakkaiden toimijuuden vahvistumiseksi?			
Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
No ei tarvis sitä ohjaajaa tavata fyysisesti, se voi olla joillekin se kynnyks ottaa välillä se ohjaaja kotiin, se voi kuormittaa myös, ni sitten, jos hän saa sillä videoyhteydellä sen ohjaajan kiinni ja sieltä sen tuen, ni se voi olla monelle aika helpottava homma	Ohjaaja ei tarvitse tavata fyysisesti. Se voi olla kynnyks ottaa ohjaaja kotiin tai kuormittavaa. Ohjaajan voi saada videoyhteydellä kiinni ja sitä kautta tuen.	Mahdollisuus etäohjaukseen videopuheluiden välityksellä	Reaaliaikainen etäkontakti mahdollisuus
Sitten noita videopuheluita kans mietittiin, että miten ne vois siihen yhdistää, kun niitä on aikaisemmin ollut ja ne oli tosi hyviä joidenkin asiakkaiden kohdalla	Mietittiin videopuheluita, kun niitä on aikaisemmin ollut ja ne olivat tosi hyviä joidenkin asiakkaiden kohdalla.		
Niin voishan se olla semmonen etäkontakti ohjaajan kanssa, etäkontakti video-ohjaus sitten, jos on joku äkillisempi tilanne tai joku semmonen, ettei tarvi mennä fyysisesti asiakkaan luo	Etäkontakti ohjaajan kanssa, esim. video-ohjaus äkilliseen tilanteeseen tms. Ei tarvitse fyysisesti mennä asiakkaan luokse.	Mahdollisuus etäkontaktiin videopuhelun välityksellä äkillisessä tuen tarpeessa	
Ja sit tuli just siinä aikaisemmin se, että jos pystyis olee sitä kautta (videopuhelu) sitten nopeammin sen ohjaajan kiinni.	Aikaisemmin tuli se, että videopuhelun kautta saisi ohjaajan nopeammin kiinni		
Eiku me ajateltiin jotain semmoista, että kaikki toimijat, jotka käy siellä sen asiakkaan luona, ni olis siinä semmonen yhteisesti käytettävä tiedonsiirtokalenteri mihin kaikki toimijat vois laittaa, niinku avustajat ja kotihoito ja kaikki lääkärit ja se ois semmonen yhtenäinen kalenteri kaikkien toimijoiden kesken ni semmoinen olis hyvä	Ajateltiin sellaista, että kaikki toimijat, jotka käyvät asiakkaan luona niin heillä olisi yhteisesti käytettävä tiedonsiirtokalenteri. Yhteinen kalenteri kaikkien toimijoiden kesken kuten avustajat, kotihoito ja lääkäri olisi hyvä.	Asiakkaan verkoston toimijoiden yhteinen tiedonsiirtoväline.	
Siinä (yhteinen kalenteri) olis se kokonaisuuden hahmottaminen myös sille asiakkaalle selkeämpi, kun kaikki ne ihmiset olis siellä samassa sovelluksessa	Yhteinen kalenteri auttaisi asiakasta hahmottamaan kokonaisuuden selkeämmin, kun kaikki toimijat olisivat samassa sovelluksessa		